

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLÓĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
PSIHOLÓĢIJAS NODAĻA

**METODISKIE NORĀDĪJUMI
BAKALĀURA DARBU
IZSTRĀDĀŠANAI UN AIZSTĀVĒŠANAI**

PSIHOLÓĢIJAS BAKALĀURA STUDIJU PROGRAMMĀ

RĪGA 2021

Metodiskie norādījumi bakalaura darbu izstrādāšanai un aizstāvēšanai. 6.izdevums. Latvijas Universitāte. Rīga, 2021.

Metodiskie norādījumi izstrādāti, saskaņā ar LU Senāta 27.12.2011 lēmumu Nr. 183 „Par prasībām noslēguma darbu izstrādāšanai un aizstāvēšanai LU” un LU 03.02.2012 rīkojumu Nr.1/38 “Prasības noslēguma darbu (bakalaura, maģistra darbu, diplomdarbu un kvalifikācijas darbu) izstrādāšanai un aizstāvēšanai Latvijas Universitātē” un ievērojot prasības, kādas izvirzītas LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes (PPMF) Psiholoģijas nodaļas Psiholoģijas bakalaura programmas studentiem, un apstiprināti LU PPF Psiholoģijas nodaļas sēdē.

IEVADS	4
BAKALaura DARBA IZSTRāDES POSMI	6
1. Bakalaura darba temata izvēle, pierakstīšanās pie vadītāja un darba pieteikuma iesniegšana apstiprināšanai	8
2. Bakalaura darba pētījuma projekts un tā aizstāvēšana	9
3. Bakalaura darba empīriskās daļas izstrāde un priekšizstāvēšana	10
4. Bakalaura darba gala varianta iesniegšana (var tikt mainīta atbilstoši aktuālajiem norādījumiem!)	10
5. Bakalaura darba aizstāvēšana un vērtēšana.	11
BAKALaura DARBA APJOMS UN STRUKTŪRA	13
Titullapa	13
Anotācija (jaunā lappusē)	13
Anotācija angļu valodā - Abstract (jaunā lappusē)	14
Saturs (jaunā lappusē)	14
Apzīmējumu saraksts (pēc nepieciešamības un darba autora izvēles)	15
Ievads (jaunā lappusē).....	15
Teorētiskā daļa (jaunā lappusē).....	16
Metode (jaunā lappusē).....	19
Rezultāti (jaunā lappusē).....	21
Diskusija (jaunā lappusē).....	25
Secinājumi (jaunā lappusē).....	27
Pateicības (pēc darba autora izvēles)	27
Izmantotās literatūras un avotu saraksts (jaunā lappusē)	27
Pielikumi (jaunā lappusē)	27
Dokumentārā lapa	28
BAKALaura DARBA NOFORMĒŠANA.....	29
Teksta izkārtojuma lapā raksturojums	29
Statistisko rādītāju saīsinājumi	30
Virsrakstu izvietojumu paraugi.....	31
Literatūras saraksta noformēšana.....	34
Pielikumi.....	39
1. PIELIKUMS: IESNIEGUMA PARAUGS	39
2. PIELIKUMS: TITULLAPAS PARAUGS	40
3. PIELIKUMS: SATURA RĀDĪTĀJA PARAUGS	41
4. PIELIKUMS: PĒTĪJUMA SHĒMU PARAUGI	42
5. PIELIKUMS: DOKUMENTĀRĀS LAPAS PARAUGS.....	44
6. PIELIKUMS: BAKALaura DARBA NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI	45
7. PIELIKUMS: IZMANTOTO APTAUJU IESNIEGŠANAS PARAUGS	47
8. PIELIKUMS:	50
PĒTĪJUMA ĒTIKAS APSPRIEŠANAS VADLĪNIJAS NOSLĒGUMA DARBA IZSTRĀDEI.....	50

IEVADS

Viens no svarīgākajiem Psiholoģijas bakalaura studiju programmas uzdevumiem ir veicināt prasmi izstrādāt pētniecības pamatprincipiem atbilstīgu un korektu pētījumu psiholoģijā.

Bakalaura darba mērķis ir apliecināt studenta prasmi plānot un veikt empīrisku pētījumu psiholoģijā.

Bakalaura darba ietvaros tiek vērtētas šādas studentu prasmes un zināšanas:

- *Psiholoģijas pamatnozarju jēdzienu sistēmu un teoriju pārzināšana.* Pētījumu uzskata par zinātniski korektu, ja pētnieks lieto zinātnisku terminoloģiju un balstās uz iepriekšējiem teorētiskajiem sasniegumiem attiecīgajā jomā.
- *Adekvātu pētniecības metožu lietošana.* No tā, kā tiks formulēts pētījuma temats, hipotēze vai pētījuma jautājums, ir atkarīga tālākā pētījuma gaita – adekvātas pētījumu metodes izvēle. Pētījumos tiek lietotas zinātniskas metodes, un to pārzināšana un adekvāta lietošana nosaka pētījuma ticamību un validitāti.
- *Prasme izvēlēties un lietot atbilstīgas datu apstrādes statistiskās metodes.* Daudzos psiholoģijas pētījumos lieto kvantitatīvās pētījuma metodes, tāpēc aprakstošās un secinošās statistikas metožu pārzināšana ir viens no pamatnosacījumiem, lai iegūtu korektus pētījuma rezultātus.
- *Prasme analizēt iegūtos rezultātus, tos interpretēt un izdarīt secinājumus.* Pētījuma rezultāti ne tikai korekti jāatspoguļo, bet jāspēj skaidrot gan atbilstošā teorētiskā kontekstā, gan arī analizēt praktisko pielietojumu, pētījuma ierobežojumus un ieskicēt turpmāko pētījumu virzienus.

Izstrādājot bakalaura darbu, ir svarīgi apliecināt savu prasmi izmantot teorētiskajosursos apgūtās zināšanas un pētnieciskās darba iemaņas. Visu studiju līmeņu zinātniskie pētījumi, sākot ar kursa darbu un beidzot ar maģistra darbu, ir saskaņoti pēc struktūras un noformējuma un tiek izstrādāti atbilstoši Amerikas Psiholoģijas asociācijas (APA) formātam (APA, 2020).

Kursa darbs un bakalaura darbs var tikt izstrādāti par saistītām tēmām. Drīkst integrēt kursa darba saturu bakalaura darbā, bet tas nedrīkst pārsniegt 30% no kopējā bakalaura darba apjoma.

Izstrādājot bakalaura darbu, jāievēro Psiholoģijas nodaļas (turpmāk PN) noteiktie bakalaura darbu tematu pieteikšanas, nodošanas un aizstāvēšanas termiņi. Noteiktie termiņi akadēmiskā gada laikā netiek mainīti. Termiņu neievērošanas gadījumā studentu var nepielaist pie bakalaura darba aizstāvēšanas.

BAKALaura DARBA IZSTRāDES POSMI

Bakalaura darbā students veic empīrisku pētījumu pēc vienkāršas pētījumu shēmas/dizaina, ar nelielu pētījuma dalībnieku skaitu, apkopo pētījuma rezultātus un veic to interpretāciju.

Bakalaura darba uzdevums ir attīstīt šādas studenta prasmes:

- izvēlēties aktuālu pētījuma tematu, pamatot tā zinātnisko, sociālo un praktisko nozīmību;
- balstoties uz zinātniskās literatūras teorētisku analīzi, izvirzīt pētījuma hipotēzi/es vai pētījuma jautājumu(s). Bakalaura darba pētījuma jautājums vai hipotēze var neietvert novatoriskas atziņas, bet tas nedrīkst būt orientēts uz psiholoģijā vispāratzītu patiesību atkārtotu pierādīšanu, piemēram, ka depresijai ir saistība ar pašvērtējumu, ka sākumskolas skolēniem ir zemāk attīstītas intelektuālās spējas nekā vidusskolēniem, utt.
- izvēlēties adekvātu pētījuma metodi (-es) un pētījuma izlasi (-es);
- ievērot Psihologa ētikas kodeksu;
- realizēt pētījuma procedūru saskaņā ar izstrādāto pētījuma projektu
- ievākt sākotnējos datus;
- izvēlēties pētījuma hipotēzei vai pētījuma jautājumam atbilstošas datu apstrādes metodes (apprakstošās, secinošās statistikas metodes vai sakarību pētīšanas metodes);
- veikt iegūto datu pārbaudi un apstrādi, rezultātu analīzi un interpretāciju, diskutējot ar iepriekšējo pētījumu rezultātiem, atspoguļot teorētiskās un praktiskās daļas atzinumu saikni;
- zinātniski korekti formulēt empīriskā pētījuma secinājumus, parādot šī pētījuma ierobežojumus, turpmāko pētījumu virzību un iegūto rezultātu pielietojamību.

Sadarbība ar vadītāju

Bakalaura darbam ir vairāki izstrādes posmi, kas paredz noteiktu uzdevumu veikšanu un sadarbību ar darba vadītāju. Visos zemāk minētajos bakalaura darba izstrādes posmos studentam obligāti regulāri jākonsultējas ar darba vadītāju. Students un vadītājs individuāli vienojas par konsultāciju grafiku un formu (elektroniski vai klātienē). Ja students to nav darījis, vadītājam ir pienākums par to informēt attiecīgo noslēguma pārbaudījuma komisiju, kura lemj par studenta pielaišanu vai nepielaišanu priekšizstāvēšanām un gala aizstāvēšanai. Ja students neievēro konsultāciju grafiku un prasības melnrakstu iesniegšanai, vadītājam ir tiesības samazināt savu vērtējumu bakalaura darbam, atteikties no darba vadīšanas, kā arī nerekomendēt darbu aizstāvēšanai.

Darba vadītāja iesaiste:

- Apstiprina studenta izvēlēto darba tematu, līdz ar to piekrīt darba vadīšanai.
- Darba vadītājs var palīdzēt precizēt darba tematu, to apspriežot, diskutējot par tā aktualitāti, iepazīstas ar darba uzmetumu, definēto pētījuma jautājumu vai hipotēzi, mērķi, uzdevumiem, metodoloģiju, darba struktūru, iespējamajiem rezultātiem.
- Noraida piedāvāto tematu, ja tas neatbilst nozarei, ja šāds darbs ar līdzīgu nosaukumu jau ir izstrādāts vai saskaņota tā izstrāde, darba temats nav aktuāls, jo jau ir pietiekoši izpētīts. Rosina mainīt izvēlēto tematu, ja ir problemātiski to attīstīt.
- Saskaņo darba izpildes grafiku un konsultācijas. Konsultē atbilstoši grafikam un/vai studenta vajadzībām – tiekoties tiešsaistē vai sazinoties e-pastā.
- Konsultācijās apspriež darba teorētisko un metodes daļu, empīrisko daļu - rezultātus, diskusiju, secinājumus.
- Pārskata un koriģē pētījuma instrumentus pirms to lietošanas. Sniedz konsultācijas par darba ētiskiem aspektiem, nepieciešamības gadījumā palīdz aizpildīt pētniecības ētikas apspriešanas formu vai rosina to iesniegt LU PPMF Ētikas komisijā (skat. LU PPMF 19.03.2021. dekānes norādījumu Nr. 30-14/130 “Pētniecības ētikas apspriešanas forma noslēguma darba izstrādei”). Saskaņotu un studenta un vadītāja parakstītu pētniecības ētikas apspriešanas formu pirms datu vākšanas uzsākšanas iesniedz studiju programmas metodiķei.
- Konsultē par izvēlēto metodoloģiju un saturu.
- Savlaicīgi, atbilstoši LU kārtībai, atbild uz studenta vēstulēm.
- Sniedz atgriezenisko saiti par paveikto – rakstiski vai mutiski, izsaka rekomendācijas darba pilnveidei.
- Apliecina ar savu parakstu, ka rekomendē darbu aizstāvēšanai. Ja neparaksta, tad iesniedz slēdzienu metodiķim.
- Sniedz (rakstiski) savu atsauksmi par darbu gala pārbaudījumu komisijai.

Ko nedara bakalaura darba vadītājs:

- Darba vadītājs studenta vietā neizvēlas darba tematu. Ja students iesaistās darba vadītāja īstenotajos pētījumos, tad lēmumu par darba tematu pieņem abpusējās vienošanās ceļā.
- Darba vadītājs nemeklē attiecīgo zinātnisko literatūru, avotus, taču var rekomendēt sev zināmos.

- Darba vadītājs neveic darba redakcionālus, noformējuma un/vai gramatiskus uzlabojumus un korekcijas, taču darba vadītājs var norādīt, ka šādas kļūdas ir. Students patstāvīgi veic labojumus.
- Neatkārto LU un PPMF normatīvajos dokumentos noteiktās prasības darba izstrādei. Students ar tām var iepazīties PPMF mājas lapā vai studiju kursa “Bakalaura darbs” e-studijās.
- Studenta vietā nevāc datus un neveic datu analīzi.
- Nemeklē studentu pat tad, ja students ilgāku laiku nav devis par sevi ziņu.
- Students ir atbildīgs par sava darba izstādi un students meklē darba vadītāju, ne otrādi.

1. Bakalaura darba temata izvēle, pierakstīšanās pie vadītāja un darba pieteikuma iesniegšana apstiprināšanai

Students, pamatojoties uz savām interesēm un apgūtajām zināšanām psiholoģijā, izvēlas bakalaura darba tematu. Lai palīdzētu orientēties docētāju – potenciālo darba vadītāju zinātnisko interešu jomās, studentiem ir iespēja iepazīties ar docētāju piedāvātajām bakalaura darbu izstrādes jomām un zinātniskajām interesēm.

PLK tēmas izvēle notiek 5. semestra sākumā, NLK - 6. semestra beigās. Students izvēlas bakalaura darba tematu un saskaņo to ar savu bakalaura darba vadītāju. Pēc docētāja piekrišanas vadīt bakalaura darbu, students norādītajā termiņā iesniedz nodaļas vadītājam adresētu iesniegumu par darba temata izvēli, kas saskaņots ar potenciālo darba vadītāju (skat. paraugu 1. pielikumā). Darba vadītājs ar savu parakstu apliecina, ka piekrīt vadīt studenta darbu par izvēlēto tematu. Vadītājs var apliecināt piekrišanu darba vadīšanai arī studentam nosūtītā elektroniskā pasta vēstulē, ko students pievieno šim iesniegumam vadītāja paraksta vietā. Iesniegtais pieteikums anonīmi tiek izskatīts noslēguma pārbaudījumu komisijā un to apstiprina programmas direktors vai nodaļas vadītājs.

Visā bakalaura darba rakstīšanas procesā darbs tiek veikts vienā failā, katrā nākamajā posmā to papildinot. Uz projekta jeb teorētiskās un metodes daļas aizstāvēšanu jāiesniedz *ievads, teorijas un metodes apraksts*; uz praktiskās daļas priekšizstāvēšanu *šis pats teksts tiek papildināts ar rezultātu aprakstu, kā arī tiek papildināta teorētiskā un metodes daļa, ieviesti labojumi, kurus priekšizstāvēšanā ieteikusi izdarīt komisija*. Iesniedzot tīrrakstu, šis pats teksts tiek papildināts ar diskusiju, nobeigumu un citām trūkstošajām sadaļām, kā arī tiem labojumiem, ko praktiskās daļas priekšizstāvēšanā ir norādījusi komisija.

Abas priekšizstāvēšanas un gala aizstāvēšana notiek pie vienas komisijas.

2. Bakalaura darba pētījuma projekts un tā aizstāvēšana

Pētījuma projekts ir koncentrēts un fokusēts zinātniskās literatūras apskats, kas veido pamatojumu plānotajam pētījumam, un iekļauj formulētos pētījuma jautājumus/hipotēzes un metodes daļu.

Uz bakalaura darba projekta jeb teorētiskās un metodes daļas aizstāvēšanu jā sagatavo:

1. temata zinātniskās un iespējamās sociālās vai praktiskās aktualitātes pamatojums (darba ievada uzmetums);
2. teorētiskā daļa, izstrādāta vismaz 50% apmērā plānoto nodaļu ietvaros, kas apskata iepriekš publicētās teorijas, iepriekšējo pētījumu rezultātus, aktuālos pētījumu virzienus, parādot to saistību ar plānoto bakalaura darba pētījumu, un tādējādi loģiski noved pie pētījuma jautājumiem vai hipotēzēm, kas formulēti teorētiskās daļas nobeigumā;
3. plānotā pētījuma metode (pētījuma dalībnieki jeb izlase, mērījumi, procedūra/dizains);
4. pētījuma atbilstība ētikas prasībām; (skat. 8. pielikumu)
5. pētījuma shēma/s (skat. paraugus 4. pielikumā), pētījuma shēma ir vienīgais elements, kas tiek iekļauts darbā tikai pētījuma projekta aizstāvēšanā; turpmākās versijās un tīrtekstā tā nebūs jāiekļauj;
6. izmantotās literatūras saraksts (noformēts atbilstoši APA prasībām).

Bakalaura darba pētījuma projektu, kas ietver teorētisko un metodes daļu iesniedz E-studiju platformā norādītajā datumā vienā failā pēc saskaņošanas ar darba vadītāju.

Pētījuma projektu aizstāv PLK 5. semestrī un NLK 7. semestrī.

Projekta prezentācijā jāiekļauj:

1. Darba nosaukums, studenta vārds, uzvārds, darba vadītāja vārds, uzvārds un viņa zinātniskā grāda un akadēmiskais nosaukums.
2. Tēmas aktualitāte.
3. Mērķtiecīgs atbilstošas teorijas pārskats.
4. Pētījuma jautājumi/hipotēzes, kas skaidri izriet no apskatītās teorijas.
5. Metode (pētījuma dalībnieki, mērījumi, procedūra).
6. Pētījuma shēma/s.

Nepieciešamības gadījumā notiek projekta koriģēšana un atkārtota tā apstiprināšana komisijā.

Vērtējums par pētījuma projektu tiek izlikts kursā "Akadēmiskā prakse".

3. Bakalaura darba empīriskās daļas izstrāde un priekšizstāvēšana

Pēc pētījuma projekta aizstāvēšanas seko datu ievākšana, pārbaude, apkopošana, apstrāde un analīze. Datu vākšanu uzsāk tikai pēc saskaņotas "Pētniecības ētikas apspriešanas formas" iesniegšanas studiju programmas metodiķei. Empīriskā daļa ietver izvērstu pētījuma metodes un iegūto rezultātu aprakstu, iztīrījumu un secinājumus. Uz priekšizstāvēšanu jā sagatavo 5-7 minūšu prezentācija, kurā jāiekļauj:

1. Pētījuma temats, mērķis, jautājums(-i), hipotēzes.
2. Detalizēts izlases, mērījuma metožu un procedūras apraksts.
3. Aprakstošā un secinošā statistika, kas ļauj atbildēt uz izvirzītajiem jautājumiem vai pārbaudīt hipotēzes. Rezultāti jāatspoguļo pēc norādījumiem noformētās tabulās, kā arī jāveic šo rezultātu korekts pieraksts.
4. Skaidrojums dažos teikumos, ko šie rezultāti pēc būtības nozīmē izvirzīto pētījuma jautājumu/hipotēzes kontekstā un aplūkotās zinātniskās literatūras kontekstā (atbilst vai ir pretrunā ar to, kas ir minēts aplūkotajā zinātniskajā literatūrā).
5. Galvenie secinājumi.

Noteiktā formā (skat. 7. pielikumu) *veidots* izmantoto metožu (aptaujū, testu, eksperimentālo manipulāciju, sekundāro informācijas avotu) apraksts un stimulmateriāls jāiesniedz studiju metodiķei kā atsevišķs dokuments pēc empīriskās daļas priekšizstāvēšanas.

4. Bakalaura darba gala varianta iesniegšana (var tikt mainīta atbilstoši aktuālajiem norādījumiem!)

- Students veic pēdējos bakalaura darba precizējumus, ņemot vērā empīriskās daļas priekšizstāvēšanas komisijas un vadītāja ieteikumus, un augšupielādē aizstāvēšanai iesniedzamo gala versiju trīs formātos: 1) LUIS (bez izmantotajiem mērījuma instrumentiem pielikumā); 2) e-studijās (ar izmantotajām mērījuma instrumentiem pielikumā). 3) iesniedz studiju metodiķei ar studenta un vadītāja parakstiem, ar pievienotu dokumentāro lapu.
- LUIS iesniedzamās versijas iesniegšana:
 - Bakalaura darba elektronisko kopiju, kas ietver arī anotācijas latviešu un angļu valodā, students konvertē PDF formātā un augšupielādē Latvijas Universitātes Informatīvajā sistēmā (LUIS), izmantojot LU lietotārvārdu un paroli. Anotācijas iekopē vai ieraksta tām paredzētajos LUIS laukos.

- Failu PDF saglabā ar nosaukumu, kuru veido studenta uzvārds, vārds un studenta apliecības numurs, piemēram: Berzins_Janis_BJ93010. Faila nosaukumu veido bez diakritiskajām zīmēm (garumzīmēm, mīkstinājuma zīmēm un šņāceņu apzīmējumiem).
 - Bakalaura darbu augšupielādē un saglabā vienā datnē (failā), kuras lielums nepārsniedz 50 MB.
 - Līdz datorizdruku iesniegšanas termiņam studentam ir iespēja elektronisko kopiju augšupielādēt atkārtoti.
- Papildus LUIS augšupielādētajai kopijai, bakalaura darbu students sagatavo un iesniedz e-studijās arī eksemplāru, kurā pielikumos iekļauti izmantotie mērīinstrumenti. Ja tika izmantoti digitāli materiāli, tiem jābūt pieejamiem, jānorāda interneta saite, kur tie ir pieejami.
 - Students aizpilda un pievieno noslēguma darbam dokumentāro lapu (skat. 5. pielikumu).
 - Pirms darba iesniegšanas bakalaura darba vadītājs dokumentārajā lapā norāda, vai darbs ir vai nav rekomendējams aizstāvēšanai. Ja darba vadītājs nerekomendē darbu aizstāvēšanai, viņš sagatavo rakstisku atzinumu un iesniedz noslēguma pārbaudījumu komisijas priekšsēdētājam.
 - Pēc iesniegšanas bakalaura darbs tiek nodots izskatīšanai recenzentam. LUIS sistēmā studentam ir iespējams uzzināt, kurš ir viņa darba recenzents. Students saņem recenziju un vadītāja atsauksmi ne vēlāk kā 24 stundas pirms darba aizstāvēšanas.

5. Bakalaura darba aizstāvēšana un vērtēšana

Bakalaura darbs tiek aizstāvēts noslēguma pārbaudījumu komisijas atklātā sēdē saskaņā ar Nolikumu par noslēguma pārbaudījumiem Latvijas Universitātē un PN sēdē noteikto kārtību.

- Aizstāvēšanai jā sagatavo septiņu minūšu prezentācija (izmantojot prezentāciju veidošanas programmu, .ppt vai .pptx failu formātā, burtu lielums ne mazāks kā 20), kurā tiek atspoguļota svarīgākā informācija – temats, mērķis, aktualitāte, fokusēts literatūras pārskats, hipotēze vai pētījuma jautājums, metodes daļas informācija (pētījuma dalībnieku raksturojums, mērījumi un procedūra), iegūtie rezultāti, atspoguļoti tabulās, grafikos vai shēmās, uzsvērti svarīgākie diskusijas aspekti un galvenie secinājumi.
- Darba vērtējums ir atkarīgs no:

- darba kvalitātes, kura tiek vērtēta, balstoties uz darba vadītāja atsaukumi un recenzenta iesniegto recenziju;
 - darba autora ziņojuma (prasmes zinātniski, koncentrēti un argumentēti iepazīstināt ar veikto pētījumu, formulēt secinājumus, norādīt turpmākos iespējamus pētījuma virzienus);
 - atbildēm uz komisijas jautājumiem un demonstrētās prasmes diskutēt.
 - vadītāja vērtējums ir atkarīgs arī no studenta sadarbības ar vadītāju bakalaura darba izstrādes laikā.
- Bakalaura darbu vērtēšana notiek slēgtā noslēguma pārbaudījumu komisijas sēdē pēc visu sēdē paredzēto darbu noklausīšanās. Vērtējumu paziņo studentiem pēc sēdes beigām, nodrošinot vērtējuma konfidencialitāti.
- Bakalaura darba vērtēšanas kritēriji, uz kuriem balstās vadītāja un recenzenta vērtējums, ietverti recenzijas/atsauksmes formā, skat. 6. pielikumu:
- Tēmas zinātniskais pamatojums, aktualitāte, oriģinalitāte.
 - Zinātniskas literatūras atlase.
 - Literatūras analīzes mērķtiecīgums atbilstoši izvēlētajam tematam, pēdējo gadu zinātnisko publikāciju izmantošana, kopsavilkumi.
 - Darba daļu saskaņotība.
 - Pamatota un precīza mainīgo lielumu operacionalizācija (mērījumu metožu izvēle, manipulācijas izvēle).
 - Empīriskajā daļā tiek sniegtas atbildes uz izvirzītajiem pētījuma jautājumiem/hipotēzēm un tās ir atbilstošas.
 - Spēja izskaidrot, aizstāvēt, pamatot pētījuma atziņas pētījuma diskusijas daļā un aizstāvēšanā.
 - Ētikas principu ievērošana.
 - Bakalaura darba autora rakstītais teksts ir labskanīgs, labi saprotams un gramatiski korekts.

BAKALaura DARBA APJOMS UN STRUKTŪRA

Bakalaura darba kopējais apjoms ir 30–45 lpp. bez pielikumiem. Ja darbs uzrakstīts garāks, tas jāsaīsina. Bakalaura darbs ietver šādas daļas:

1. Titullapa (1 lpp.)
2. Anotācija (ne vairāk par 850 rakstu zīmēm ieskaitot atstarpes) ar atslēgas vārdu (ieteicams 4-8) sarakstu (1 lpp.)
3. Abstract – anotācija angļu valodā ar atslēgas vārdu sarakstu angļu valodā (1 lpp.)
4. Satura rādītājs (1 lpp.)
5. Apzīmējumu saraksts (pēc nepieciešamības un darba autora izvēles) (1 lpp.)
6. Ievads (2–3 lpp.)
7. Teorētiskā daļa (13–15 lpp.)
8. Metode (2–3 lpp.):
 - pētījuma dalībnieki jeb izlase
 - mērījumi/pētījuma datu ievākšanas metodes
 - pētījuma procedūra, ētika
9. Rezultāti (3–8 lpp.)
10. Diskusija (4–8 lpp.)
11. Secinājumi (1–2 lpp.)
12. Pateicības (pēc darba autora izvēles) (1 lpp.)
13. Izmantotās literatūras un avotu saraksts (apjoms pēc nepieciešamības)
14. Pielikumi (1–15 lpp.)
15. Dokumentārā lapa (sk. 5. pielikumu)

Titullapa

Titullapu noformē atbilstoši LU prasībām, atbilstoši paraugam 2. pielikumā.

Anotācija (jaunā lappusē)

Anotācija ir koncentrēts kopsavilkums par būtiskāko un nozīmīgāko pētījuma informāciju (ne vairāk par 850 rakstu zīmēm ieskaitot atstarpes). Anotācijā jāietver:

- pētījuma mērķis jeb pētījuma jautājums – ko autors vēlēties noskaidrot pētījuma rezultātā,
- pētījuma izlašu raksturojums, minot to apjomu,
- pētījuma metode, minot izmantoto aptauju vai citu metožu nosaukumus,
- galvenie secinājumi, kas parāda, vai pētījuma mērķis ir sasniegts.

Ja darbā tiek izvirzīta hipotēze, piemēram, pusaudžu zēnu pašvērtējums ir augstāks nekā pusaudžu meiteņu pašvērtējums, tad to anotācijā var formulēt šādi: pētījuma mērķis bija noskaidrot, vai pusaudžu zēnu pašvērtējums ir augstāks nekā pusaudžu meiteņu pašvērtējums.

Ja veikts starpgrupu pētījums, tad, raksturojot pētījuma galvenos secinājumus, ir svarīgi norādīt, vai ir konstatēta statistiski nozīmīga atšķirība un kurā grupā aritmētiskie vidējie ir bijuši augstāki (to ticamības līmenis šeit nav jānorāda). Ja veikts korelatīvs pētījums, tad jāuzsver, vai ir iegūtas statistiski nozīmīgas pozitīvas vai negatīvas sakarības. Anotācijas mērķis ir iepazīstināt lasītāju ar pētījuma būtību un sniegt svarīgāko informāciju par tā rezultātiem.

Anotāciju raksta uz atsevišķas lapas. Tūlīt aiz anotācijas, izlaižot vienu rindu, seko atslēgas vārdu saraksts – ne vairāk kā 8 pamatjēdzieni. Vārdus – *Atslēgas vārdi* raksta slīpā drukā.

Atslēgas vārdi jeb pētījuma pamatjēdzieni ir mainīgie lielumi, ko ietver bakalaura darba nosaukums un kas tiek mērīti pētījumā. Par atslēgas vārdiem uzskata arī citus būtiskus jēdzienus, ko aplūko šajā pētījumā ciešā saistībā ar pētāmajiem jēdzieniem. Piemēram, iepriekšminētajā pētījumā par pusaudžu pašvērtējuma dzimumatšķirībām saraksts varētu būt šāds:

Atslēgas vārdi: pašvērtējums, pusaudzis, dzimums

Anotācija angļu valodā - Abstract (jaunā lappusē)

Tas ir precīzs latviešu valodas *anotācijas* tulkojums.

Anotācijas beigās norāda galvenos darbā analizētos psiholoģijas jēdzienus jeb atslēgas vārdus angļu valodā. Svarīgi, lai anotācijā angļu valodā tiktu lietoti tie paši termini un instrumentu nosaukumi, kas tiek lietoti angļu valodā publicētajā zinātniskajā literatūrā par attiecīgo tēmu.

Key words: self-esteem, adolescent, gender

Saturs (jaunā lappusē)

Satura rādītājā atspoguļo bakalaura darba nodaļu un apakšnodaļu nosaukumus un to sākuma lappušu numurus. Lappuses numurē ar arābu cipariem. Nodaļas un apakšnodaļas *nenumurē*, bet lieto dažādas pakāpes virsrakstus kā tekstā, t.i., apakšnodaļu nosaukumi rakstāmi ar atkāpi (skat. 3. pielikumu). Visi nodaļu un apakšnodaļu virsraksti satura rādītājā rakstāmi vienādā parastā drukā, nelietojot trekno vai slīpo druku un ar maziem burtiem, izņemot pirmos virsrakstu burtus. Nodaļu nosaukumu beigās neliek punktu un aiz lappušu numuriem neraksta punktu un saīsinājumu “lpp”. Satura rādītāja nobeigumā norāda

izmantotās literatūras un avotu sarakstu. Pielikumus numurē atsevišķi ar arābu cipariem. Satura rādītāju vēlams iekļaut vienā lappusē.

Apzīmējumu saraksts (pēc nepieciešamības un darba autora izvēles)

Ja darbā izmantoti vairāki saīsinājumi vai nosacītie apzīmējumi, tos noformē uz atsevišķas lapas. Par apzīmējumu saraksta nepieciešamību darba autors vienojas, konsultējoties ar darba vadītāju.

Ievads (jaunā lappusē)

Ievadā pamato temata izvēli – temata zinātnisko, sociālo un praktisko nozīmību un aktualitāti. Īsi raksturo galvenās psiholoģiskās teorijas, vadošās koncepcijas vai atziņas izvēlētajā pētījuma jomā un min to autorus. Ikreiz, kad tiek minēta kāda teorija vai atziņa, beigās jānorāda avots – publikācijas autors(i) un izdošanas gads, piemēram, (Rothbart, 2007). Jā ievadā tiek minēti kādi klasisko teoriju autori, tad to var īpaši pieminēt, piemēram, “balstoties uz klasisko piesaistes teorijas pamatlicēju Dž. Boulbiju (Bowlby, 1969) ...”. Ja autors tekstā minēts pirmo reizi, tad min viņa vārdu (vai vārda pirmo burtu) un uzvārdu, un iekavās norāda tos oriģinālvalodā. Turpmāk tekstā min tikai uzvārdu. Arī ievadā izmantotā literatūra ir jāatspoguļo literatūras sarakstā.

Pēc īsa teorētiska pamatojuma seko šāda informācija:

- *pētījuma mērķis*;
- *pētījuma jautājums vai hipotēze*;
- *pētījuma mainīgie lielumi*;
- *pētījuma dalībnieki jeb izlase*, norādot tās apjomu, pētījuma dalībnieku vecumu, dzimumu un citus raksturojumus, ja tie tiek kontrolēti;
- *pētījuma dizains un datu ievākšanas metodes*, atsaucoties uz pirmavotiem, ja tiek lietotas citu autoru izstrādātas aptaujas, testi. Ja tiek lietotas latviešu valodā jau adaptētas metodes, jānorāda arī adaptācijas autors.

Ievadā šai informācijai jābūt skaidri pamanāmai, izceltai, lietojot slīpo druku.

Bakalaura darba mērķi formulē saskaņā ar pētījuma hipotēzē vai pētījuma jautājumā ietvertu problēmu, ko autors pētījuma gaitā vēlas noskaidrot. Pētījuma mainīgie lielumi ir tās psiholoģijas kategorijas, kas tiek empīriski pētītas. Piemēram, tematā "Jauniešu agresivitātes dzimumatšķirības" neatkarīgais mainīgais ir dzimums, atkarīgais mainīgais – agresivitāte. Tātad pētījuma mainīgie lielumi ir agresivitāte un dzimums. Pētījuma jautājumiem vai hipotēzēm ir jābūt pašsaprotamām, t. i., pietiekami jēgpilnām, lai lasītājam tās būtu saprotamas, nelasot visu pārējo tekstu.

Ievada nobeigumā tiek sniegts bakalaura darba struktūras īss raksturojums, minot nodaļas, darba apjomu lappusēs, izmantotās literatūras apjomu (cik publikāciju).

Teorētiskā daļa (jaunā lappusē)

Teorētiskās daļas mērķis ir pamatot, kāpēc ir nepieciešams šāds pētījums, kā autors ir nonācis pie izvirzītā pētījuma jautājuma vai pētījuma hipotēzes. Tāpēc ir nepieciešams veikt iepriekšējo pētījumu teorētisku analīzi, akcentējot jau zināmās svarīgākās idejas un atziņas. Viens no galvenajiem teorētiskās daļas uzdevumiem ir parādīt saikni starp iepriekšējiem pētījumiem un iecerēto pētījumu. Tāpēc šajā daļā ir pieņemts minēt galvenos citu autoru uzskatus un teorijas, atsaukties uz viņu definīcijām, klasifikācijām, izteikumiem un domām.

Sniedzot ieskatu dažādu autoru teorijās un iepriekšējos pētījumos gūtajās atziņās, literatūras analīze mērķtiecīgi jāvirza uz pētījuma hipotēzes vai pētījuma jautājuma izvirzīšanu. Ja ir pietiekami daudz informācijas, kas formulē attiecības starp mainīgajiem, tad izvirza hipotēzi. Ja informācija ir neskaidra vai pretrunīga, tad izvirza pētījuma jautājumu. Teorētiskajā daļā jāmēģina apkopot visa tā pieejamā informācija, kas liecina par darbā izvirzītā pieņēmuma (hipotēzes) izpētes rezultātiem līdzšinējos pētījumos. Katru nodaļu noslēdz ar vispārinošo secinājumu, norādot dažādu teoriju līdzības vai atšķirības pētāmās problēmas skaidrojumā.

Teorētiskās daļas nodaļu nosaukumus vēlams veidot savstarpēji pakārtotā veidā, veltot katru nodaļu atsevišķam mainīgam lielumam, pēc tam to sakarību pētījumiem. Teorētiski analizējot literatūru, nav vēlams aizrauties ar citu autoru teksta burtisku pārstāstu, jāsniedz tikai būtiskākā informācija, kas varētu būt noderīga saistības meklēšanai starp bakalaura darba pētījumā gūtajiem rezultātiem un iepriekšējiem pētījumiem. Citātu izvēlei ir jābūt ļoti mērķtiecīgai (viens citāts nedrīkst pārsniegt 50 vārdus). Citāti obligāti jāliek pēdiņās, citāta beigās norādot avotu un lappusi.

Pastāv īpašas prasības, kā lietot atsauces tekstā. Jebkurai cita autora atziņai, kas tiek pārstāstīta tekstā (neatkarīgi no tā, vai tā tiek pārfrāzēta vai citēta), jābūt pievienotai norādei uz avotu. Ja bakalaura darba autors ir pārstāstījis kāda cita autora izteiktās domas, bet atsauci uz to nav ievietojis, *tas ir uzskatāms par plagiātu!* Vislabāk šādu teikumu vai to daļu beigās ievietot atsauces uz atbilstošo darbu vai darbiem, minot iekavās autora(u) uzvārdu un avota izdošanas gadu. Ja tekstā tiek minēts idejas autors, tad to latvisko un tūlīt pēc latviskotā uzvārdu liek iekavās autora vārdu oriģinālvalodā un avota izdošanas gadu, piemēram, “S. Čarlza un G. Luonga (Charles & Luong, 2013) izvirzīja teoriju par”

Studenta pienākums ir domas izklāstīt skaidri, loģiski, nedrīkst būt citu autoru tekstu tieši pārrakstījumi vai tulkojumi, nenorādot tos kā citātus. Citāti jāliek pēdiņās un tiem

jānorāda lappuse tūlīt aiz literatūras avota (Bronfenbrenner, 2005, 31.lpp.). Tad, kad tiek izmantota informācija no cita autora tekstiem, to nedrīkst pārrakstīt vārdu pa vārdam, ne tikai tādēļ, ka tad tas ir citāts, kas liekams pēdiņās, bet arī tādēļ, ka teikums nereti kļūst neskaidrs. Oriģināla autoru domas vienmēr ir nepieciešams pārfrāzēt - pateikt saviem vārdiem, lai tās būtu skaidri saprotamas latviešu valodā.

Studentam maksimāli daudz ir jāizmanto oriģinālie avoti (pašam iepazīstoties ar zinātnisko žurnālu rakstiem un grāmatām) un iespējami mazāk jāizmanto pastarpinātas atsauces ("kā minēts"). Pastarpinātas atsauces ir pieļaujams izmantot izņēmuma gadījumos, kad atsauce ir uz bibliogrāfiski retu grāmatu vai žurnālu, kā arī uz tādiem avotiem, kurus darba kontekstā ir būtiski citēt, bet kas nav pieejami LU bibliotēkā vai LU abonētajās elektroniskajās datu bāzēs. Ja ir nepieciešamība atsaukties uz informāciju, kas nav pieejama elektroniski vai LU bibliotēkā, tad var lietot "kā minēts".

Ja teksta rindkopas pirmajā teikumā ir minēta atsauce uz darbu, par kuru tiks runāts visas rindkopas garumā, tad turpmāk aiz katra nākamā teikuma šīs rindkopas ietvaros vairs nav jāliek atbilstošā atsauce.

Ja literatūras avots ir latviešu valodā un autora uzvārds minēts tekstā, tad ir pietiekami, ka tūlīt aiz uzvārda tiek rakstīts tikai avota izdošanas gads (piemēram, „Fromms (2003) ir skaidrojais..”).

Ja avots ir svešvalodā un teikumā parādās autora latviskotais uzvārds, tad tieši pēc autora latviskotā uzvārda ievieto iekavās oriģinālā valodā rakstīto uzvārdu, var arī uzreiz norādīt avotu ar izdošanas gadu. Latviešu valodā ir pieņemts, ka pirmo reizi minot uzvārdu tekstā (bet nevis atsaucē, kas ir iekavās) ir jānorāda arī autora iniciālis vai pilnais vārds. Atkārtoti minot šo pašu autoru, raksta tikai viņa uzvārdu. Piemēram: “Mūsdienās bērna temperaments visbiežāk tiek pētīts, balstoties uz Mērijas Rotbartas (Mary Rothbarth, 2007) izvirzītajiem temperamenta teorētiskajiem principiem. Rotbarta uzskatīja, ka ‘...’”

Autori, kuru uzvārdos oriģinālvalodā, netiek izmantota latīņu transkripcija (krievu, ķīniešu, arābu u.c.), atsauces jāveido ar latīņu burtiem (piemēram, Zinchenko, 1983; Vygotsky, 1997).

Bakalaura darbā ir vēlams norādīt, ja jūs izmantojat cita autora veidotu zinātnisku rakstu apkopojumu. Piemēram, ja jūs esat lasījis van Gūzenas apkopojumu par neirobioloģiskiem un ģimeniskiem aspektiem saistībā ar bērnu antisociālo uzvedību, būtu vēlams norādīt, ka turpmākais zinātnisko avotu apkopojums ir no van Gūzenas raksta, piemēram, “S. van Gūzena ar kolēģiem (van Goozen et al., 2007) ir analizējusi pētījumus par bērnu antisociālās uzvedības riska faktoriem, un sekojošais riska faktoru izklāsts ir balstīts uz

van Gūzenas un kolēģu veikto apkopojumu”. Protams, ka bakalaura darbā jūs neminēsiet visus rakstus, ko van Gūzena ir meklējusi, lasījusi un apkopojusi. Tas pat nebūtu vēlams. Visticamāk, ka viņa šo apkopojumu ir veikusi kopīgi ar plašu pētnieku komandu vairāku gadu garumā. Savukārt jūs varat sameklēt elektroniskās datu bāzēs kādus no šiem van Gūzenas pieminētajiem zinātniskajiem rakstiem, tos pārskatīt, pēc iespējas pilnīgāk tos izlasīt, un tad tos iekļaut bakalaura darba tekstā un literatūras sarakstā.

Ja avotam ir divi autori, tad iekavās katru reizi, atsaucoties uz šo avotu, min abus autorus, starp tiem liekot & zīmi, piemēram (Caspi & Moffitt, 2018). Atbilstoši APA (2020) norādījumiem, ja avotam ir trīs vai vairāk autori, tad pat ar pirmo reizi, minot šo atsauci, iekavās min tikai pirmā autora uzvārdu, kam seko “et al” (saīsinājums no latīņu *et alia* - un citi) ar punktu aiz “al”, piemēram (Jost et al., 2004).

Ja vienam autoram vienā gadā ir iznākuši vairāki darbi, uz kuriem ir atsaucies bakalaura darbā, tad gan atsaucē, gan literatūras sarakstā aiz darba izdošanas gada tiek pievienots alfabēta burts (Giedd, 2020a; Giedd, 2020b). Ja pēc teikuma tiek minētas vairākas atsaucis, tad tās sakārto alfabētiskā secībā, piemēram (Takahashi et al., 2013; Wasserman, 2011). Tomēr, tipiski bakalaura darba nolūkos nebūtu nepieciešamas vairākas atsaucis vienam teikumam, izņemot gadījumus, ja esat visas šīs atsaucis izskatījis un esat pārliecinājies, ka visas šīs atsaucis ir nepieciešamas.

Veicot iepriekšējo pētījumu, jēdzienu, klasifikāciju vai citas informācijas analīzi, atbilstošo nozaru mācību grāmatu pamatsatura informācija darbā ir ievietojama tikai gadījumā, ja bakalaura darba autors par šiem jautājumiem patiešām diskutē - min vairāku autoru uzskatus, ierosina kādus papildinājumus vai kritizē minēto autoru uzskatus, vai piedāvā savu pieeju, atšķirīgu no iepriekšējo pētnieku uzskatiem. Tātad, jāizvairās no citu autoru darbu, īpaši mācību grāmatu, pārstāsta. Nav vēlama pozīcija – pārrakstīt vispārzināmās patiesības no mācību grāmatām, piemēram, ja tiek pētīta skolēnu intelektuālā attīstība, tad nav plaši jāraksturo Ž. Piažē visas 4 intelekta attīstības stadijas ar visām apakšstadijām. Pilnīgi pietiekami, ka dažās rindkopās ir izklāstīta Piažē teorijas būtība, sniedzot atsaucis uz pirmavotiem. Galvenā uzmanība jāvelta jaunākajiem pētījumiem šai jomā un to rezultātu analīzei.

Teorētisko daļu var sadalīt apakšnodaļās, piemēram, ja tiek pētītas vairākas psihiskās parādības, tad katru apakšnodaļu var veltīt vienai no tām. Ja informācijas ir daudz, kā to atlasīt? Būtiskākā ir tā informācija, kas ir tieši saistīta ar pētījuma jautājumu vai hipotēzi. Piemēram, ja tas ir sakarību pētījums (korelatīvu vai cēloņsakarību), tad svarīgākie ir visi tie pētījumi, kuros arī ir pētīta šāda vai tai pēc būtības tuva sakarība. Mazāk nozīmīgi šai

pētījuma kontekstā ir katra atsevišķā mainīgā lieluma pētījumi. Katras nodaļas nobeigumā vajadzētu formulēt secinājumus.

Literatūras analīze un secinājumi par iepriekšējiem pētījumiem tiek mērķtiecīgi virzīti uz pētījuma hipotēzes vai pētījuma jautājuma pamatojumu. Teorētiskās daļas noslēguma rindkopās tiek rezumētas iepriekšējo pētījumu pamatatziņas saistībā ar pētījuma mērķi un vēlreiz formulēta *pētījuma hipotēze vai pētījuma jautājums/i*, uzsverot, kā autors ir nonācis līdz tiem.

Rakstot šo nodaļu, ir svarīgi pareizi orientēties zinātniskajās publikācijās. Vispirms jāizmanto pēdējo gadu publikācijas par attiecīgo tematu. Svarīgākie informācijas avoti ir:

- zinātniskie raksti psiholoģijas žurnālos,
- nozares monogrāfijas
- nozares rokasgrāmatas un enciklopēdijas,
- zinātnisko rakstu krājumi par noteiktām tēmām,
- zinātnisko konferenču rakstu krājumi.

Meklējot literatūru, nepieciešams izmantot elektroniskās datu bāzes. Plašāka informācija atrodama LU Bibliotēkas mājas lapā.

Metode (jaunā lappusē)

Šajā nodaļā detalizēti jāraksturo izmantotā pētījuma metode, raksturojot izvēlēto pētījuma dizainu. Ja tas ir eksperiments, tad atspoguļo visas tā būtiskās sastāvdaļas un raksturo norises procedūru. Tas ir jādara tā, lai cits pētnieks to varētu atkārtot ar līdzvērtīgiem nosacījumiem. Ja iepriekš ir veikti līdzīgi pētījumi ar citām metodēm, tad ir jāpamato, kāpēc šī ir labāka. Šai nodaļai ir vairākas apakšnodaļas.

Pētījuma dalībnieki

Bakalaura darbā nepieciešams raksturot katras izlases vai grupas dalībnieku skaitu, vecuma, dzimuma, u.c. sociāldemogrāfiskos rādītājus. Pētījumos, kur tiek salīdzinātas divas vai vairākas grupas, minimālais izlases apjoms ir vismaz 30 respondentu katrā apakšgrupā (tātad, kopā vismaz 60 respondentu). Korelatīvajos pētījumos minimālais izlases apjoms ir vismaz 50 respondentu. Pētījumiem specifiskās populācijās vai ar specifiskiem mērījumiem dalībnieku skaits pētāmajās grupās var būt mazāks.

Nepieciešams raksturot izlases vai grupu atlases principus, norādīt, kāda metode tika izmantota izlases veidošanā. Ja izlases veidošanā tiek izmantots pielīdzināšanas princips, tad raksturo mainīgos lielumus, pēc kuriem tiek pielīdzinātas grupas.

Mērījumi

Šajā sadaļā jāraksturo pētījuma mainīgie lielumi un kā tie tiek mērīti. Mērījumi var tikt veikti, izmantojot dažādu veidu datus (novērojumi, pašnovērtējuma metodes, aptaujas, utt.). Ja tiek izmantotas citu autoru veidotie mērījumu instrumenti, darbā precīzi jānorāda to pilnais un saīsinātais nosaukums, tās autors, atsauce, avotu iekļaujot izmantoto avotu sarakstā. Ja pētījuma ietvaros tiks izstrādāta kāda oriģināla aptauja, nepieciešams norādīt, kāda mainīgā lieluma mērīšanai to ir paredzēts izmantot, tās konstrukts tad skaidri ir jāraksturo teorētiskajā daļā. Ja mainīgie lielumi ir daudzdimensionāli, tad jānorāda, tieši kādi skalu rādītāji tiks analizēti. Neadaptētos testus un aptaujas pirms to lietošanas ir jātulko atbilstoši Starptautiskās testu komisijas izstrādātajām vadlīnijām (*International Test Commission. (2017). The ITC Guidelines for Translating and Adapting Tests (Second edition). [www.InTestCom.org]*) Tas paredz papildus procedūras pētījuma sagatavošanas posmā. Ja aptauja vai tests iepriekš ir adaptēts Latvijā, tad jānorāda adaptācijas autoru(s) un aptaujas vai testa skalu ticamības rādītājus. Nepieciešams norādīt skalu ticamības rādītājus bakalaura darba pētījumā iegūtajiem datiem pat tad, ja ir tikuši minēti iepriekšējās adaptācijas procesā iegūtie ticamības rādītāji, bet tas jā dara rezultātu daļā.

Jānorāda, ko nozīmē mērījumu rādītāji, par ko liecina augstākas vai zemākas vērtības, piemēram, augstāka vērtība norāda uz augstākiem neirotizma rādītājiem.

Ja tiek izmantoti kvalitatīvi dati, apraksta procedūru, kādā tie tiek kvantificēti.

Iepriekšējo gadu studentu darbos izmantotās aptaujas izsniedz studiju metodiķe, pieprasījumā obligāti jānorāda precīzs aptaujas nosaukumu un studentu vārdus, kas iepriekš aptauju izmantojuši savos pētījumos. Ar iepriekšējo gadu studentu darbiem var iepazīties dspace.lu.lv.

Ja students izmanto iepriekš studentu darbos adaptētas aptaujas, viņa pienākums ir pirms to izmantošanas pārlicināties par to atbilstību oriģinālam.

Procedūra

Procedūras aprakstā raksturo, kādos apstākļos ir veikti mērījumi, kādā secībā, vai datu ievākšana ir individuāla vai frontāla, ar vai bez laika ierobežojuma. Ja dati ir vākti e-vidē, tad jāmin izmantotā platforma, piemēram, Google Forms, vai Visidati, vai QuestionPro u.tml. Eksperimentāliem pētījumiem jāraksturo manipulācija ar neatkarīgo mainīgo lielumu un citu apstākļu kontroli. Ja pētījums veikts ar bērniem vai pusaudžiem, nepieciešams norādīt, kādā veidā vecāki ir tikuši informēti par pētījuma norisi un kādā veidā iegūta vecāku piekrišana bērna dalībai pētījumā.

Jāatspoguļo procedūras, kas tika veiktas pētījuma ētikas ievērošanai. Skat. 8. pielikumu.

Rezultāti (jaunā lappusē)

Rezultātu daļā tiek sniegtas atbildes uz pētījuma jautājumiem un pārbaudītas pētījuma hipotēzes. Sākumā tiek prezentēta mainīgo lielumu aprakstošā statistika, kā arī skalu ticamības un mainīgo lielumu sadalījuma raksturojuma rādītāji. Ticamības rādītāji ļauj identificēt potenciālas problēmas mērījumā konstrukta precizitātē. Savukārt sadalījuma novērtējums palīdz izvēlēties atbilstošās parametriskās vai neparametriskās statistikas metodes. Ja sadalījums atbilst normālajam sadalījumam, visbiežāk tiek pielietoti parametriskie statistikas kritēriji (piemēram, Pīrsona korelācijas koeficients, Stjūdentā t kritērijs). Ja ir atklāta statistiski nozīmīga nobīde no normālā sadalījuma, ir ieteicams pielietot neparametriskās statistikas kritērijus (piemēram, Spīrmena korelācijas koeficientu, Manna-Vitnija vai Vilkoksona kritēriju).

Jācenšas tabulas veidot, maksimāli apvienojot informāciju, nesadrumstalojot datus daudzās nelielās tabulās. Formatējot tekstu, jāseko, lai visa tabula atrastos vienā lappusē!

1. tabula

Uztvertā stresa, dzīvesspēka un līdzjūtības pret sevi skalu aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji (N = 103)

Mainīgie lielumi	M	SD	K-S	α
Uztvertais stress	2,89	0,70	0,10*	0,88
Līdzjūtība pret sevi (kopā)	3,21	0,67	0,07	0,93
Laipnība pret sevi	3,20	0,89	0,08	0,87
Sevis kritizēšana	3,08	0,94	0,06	0,89
Kopības izjūta	3,14	0,78	0,11*	0,64
Norobežošanās	2,65	1,00	0,07	0,85
Apzinātība	3,70	0,84	0,12*	0,86
Pārņemtība	2,96	0,88	0,09*	0,80
Dzīvesspēks (kopā)	3,70	0,55	0,07	0,91
Sevis uztvere	3,42	0,56	0,15*	0,36
Nākotnes uztvere	3,60	0,93	0,16*	0,82
Sociālā kompetence	3,46	0,72	0,10*	0,70
Ģimenes saskaņa	3,87	0,83	0,13*	0,84
Sociālie resursi	4,12	0,72	0,12*	0,86
Strukturētais stils	3,60	0,74	0,13	0,55

* $p < 0,05$

Secinošās statistikas kritēriji var tikt iekļauti aprakstošās statistikas tabulā. Piemēram, grupu salīdzinājuma kritērija vērtība un nozīmības līmenis tiek iekļauts tabulās pēc grupu aritmētisko vidējo rādītāju un standartnoviržu rādītājiem (2. tabula).

2. tabula

Sieviešu un vīriešu izlases praktiskā intelekta aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji

Praktiskā intelekta komponenti	Dzimums				<i>t</i>
	Sievietes		Vīrieši		
	(<i>n</i> = 146)		(<i>n</i> = 50)		
	<i>M</i>	<i>SD</i>	<i>M</i>	<i>SD</i>	
Sadzīves prasmes	35,46	8,50	23,30	9,71	4,20**
Tehnikas lietošanas un remontdarbu prasmes	17,73	8,60	39,98	13,92	5,32**
Lauku darbu prasmes	9,49	4,80	12,38	7,30	2,87**
Aktīvās atpūtas un sporta prasmes	30,03	10,80	37,82	15,01	2,66**
Hobiji un mākslinieciskās prasmes	33,16	14,20	31,64	18,50	2,10*
Saskarsmes prasmes	31,23	10,20	30,00	14,43	1,65

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$

Secinošā statistika var tikt atspoguļota atsevišķās tabulās. Piemēram, apjomīgas korelāciju tabulas tiek veidotas atsevišķi no aprakstošās statistikas tabulām.

Rezultātu atspoguļošanā jāievēro šādi principi:

1. Ja aprakstošās un secinošās statistikas rādītāji tiek atspoguļota tabulā, darba teksts iekļauj tikai saturisko aprakstu (atšķirību nozīmīgums un virziens, saistību nozīmīgums un virziens utt.). Skaitļi nav jāatkārto bez būtiskas nepieciešamības.

Piemērs (rezultāti ir pārveidoti šim piemēram):

3. tabula

*Piederības izjūtas, emigrācijas nodomu un vecuma Pīrsona korelācijas (*N* = 500)*

Mainīgais lielums	1	2	3
-------------------	---	---	---

1. Piederība Latvijai	-		
2. Emigrācijas nodomi	-0,31 ^{***}	-	
3. Vecums	0,12 ^{**}	-0,08 [*]	-

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$.

Piemērs:

Lai atbildētu uz pirmo pētījuma jautājumu, tika veikta korelāciju analīze (skat.3. tabulu). Rezultāti atklāj statistiski nozīmīgas korelācijas starp visiem mainīgajiem lielumiem. Ir atklāta negatīva saistība starp piederības izjūtu un emigrācijas nodomiem. Vecums ir pozitīvi saistīts ar piederības izjūtu Latvijai, bet negatīvi ar emigrācijas nodomiem. Tomēr, abas korelācijas ar vecumu ir vājas.

Ja pētījumā ir vairāki mainīgie un/vai daudz apakšskalu, korelāciju rādītājus tabulā ieteicams izkārtot tā, ka daļa mainīgo ir vertikālajās, bet daļa – horizontālajās tabulas ailēs.

(skat.4.tabulu)

4. tabula

Sasniegumu motivācijas aptaujas un Lielā piecnieka aptaujas skalu Spīrmena korelācijas koeficienti (N = 403)

Sasniegumu motivācijas aptaujas skalas		
Lielā piecnieka aptaujas skalas	Kompensācijas piepūle	Sāncensība
Atvērtība pieredzei	0,05	-0,01
Apzinīgums	0,36 ^{***}	0,08
Ekstraversija	0,03	-0,01
Labvēlīgums	0,03	-0,28 ^{***}
Neirotizms	0,08	0,17 ^{**}

** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

2. Ja tabula netiek veidota (parasti tad, ja ir līdz trīs statistiskiem rādītājiem), statistikas kritēriji tiek atspoguļoti tekstā pilnā apjomā kopā ar saturisko aprakstu. Katrs statistikas kritērijs tiek atspoguļots, iekļaujot kritērija apzīmējumu, brīvības pakāpes skaitu, kritērija vērtību un nozīmības līmeni. Kritērija vērtības tiek atspoguļotas ar divām zīmēm aiz decimālā

komata, bet varbūtības līmenis tiek prezentēts ar trijām zīmēm aiz decimālā komata. Gadījumā, ja nozīmības līmeņa vērtība statistikas programmas aprēķinā tiek atspoguļota kā 0,000, darbā nozīmības līmenis tiek atspoguļots kā $p < 0,001$.

Piemērs:

Lai atbildētu uz pirmo pētījuma jautājumu, tika aprēķināti Pīrsona korelācijas koeficienti starp piederību Latvijai, emigrācijas nodomiem un vecumu. Rezultāti atklāj statistiski nozīmīgas korelācijas starp visiem mainīgajiem lielumiem. Ir atklāta negatīva saistība starp piederības izjūtu un emigrācijas nodomiem, $r(498) = -0,31$, $p < 0,001$. Vecums ir pozitīvi saistīts ar piederības izjūtu, $r(498) = 0,12$, $p = 0,007$, bet negatīvi ar emigrācijas nodomiem, $r(498) = -0,10$, $p = 0,025$. Tomēr, abu mainīgo korelācijas ar vecumu ir vājas.

3. Balstoties uz secinošās statistikas rezultātiem, tekstā ir jānorāda hipotēzes pārbaudes rezultāts vai atbilde uz pētījuma jautājumu.

Darbā var tikt pielietotas komplicētākas statistikas metodes, kuras ļauj salīdzināt vairākas grupas (piemēram, dispersiju analīze) vai izpētītas kompleksās saistības (piemēram, regresijas analīze). Šādos gadījumos rezultātus labāk atspoguļot tabulās.

Veicot **dispersiju analīzi**, ir nepieciešams norādīt katras grupas aprakstošo statistiku, kritēriju, kurš pārbauda atšķirību nozīmīgumu, un *post hoc* testa rezultātus, lai veiktu vairāku grupu pāru salīdzinājumu (skat.5. tabulu).

5. tabula

Brīvprātīgo, palīdzozo profesiju pārstāvju un kontrolgrupas apmierinātības ar dzīvi un prosociālas orientācijas aspektu aprakstošās statistikas rādītāji un Kruskola-Vallisa testa aprēķināšana atšķirību noteikšanai starp grupām

	Brīvprātīgie ($n = 143$)	Palīdzozo profesiju pārstāvji ($n = 82$)	Kontrolgrupa ($n = 147$)	
	$M(SD)$	$M(SD)$	$M(SD)$	H
Apmierinātība ar dzīvi	23,64 (5,31)	23,22 (5,10)	22,92 (5,59)	1,09
Prosociāla orientācija				
Sociālā atbildība	23,97 (4,42)	24,28 (4,99)	23,56 (4,25)	1,71
Empātija	16,01 (2,36)	16,16 (2,09)	15,84 (2,54)	0,48

Perspektīva	18,05 (2,90)	18,20 (3,19)	17,46 (3,36)	3,07
Personīgais distress	7,27 (2,31)	6,67 (2,32) ^b	7,62 (2,51) ^a	6,53*
Savstarpējā morāle	11,45 (1,82)	11,91 (1,48)	11,58 (1,96)	4,08
Orientēšanās uz citiem	10,50 (2,31)	10,82 (2,28)	10,26 (2,45)	3,47
Pašnoteikts altruisms	20,03 (4,04) ^b	20,61 (4,22) ^b	18,93 (4,26) ^a	10,87**

** $p < 0,01$, * $p < 0,05$ ar ^a apzīmētā grupa statistiski nozīmīgi atšķiras no tās grupas (rindā), kura atzīmēta ar ^b saskaņā ar Tukeys HSD *post hoc* testa rezultātiem

Veicot **regresijas analīzi**, ir būtiski atspoguļot modeļa kopējo nozīmīgumu un atsevišķo izskaidrojošo mainīgo lielumu (neatkarīgo mainīgo lielumu) pienesumu atkarīgā mainīgā lieluma prognozē. Piemērā (6. tabula) atsevišķo mainīgo lielumu pienesums tiek atspoguļots tabulā, bet modeļa raksturojums (modeļa nozīmīgums un izskaidrotās dispersijas novērtējums) ir ievietots piezīmē. Pozitīvas vai negatīvas B un Beta vērtības nozīmē pozitīvo vai negatīvo mainīgā lieluma pienesumu atkarīgā mainīgā lieluma prognozē.

Ja tiek pielietota soļu regresijas analīzes metode, ir vērts atspoguļot tikai pēdējo analīzes soli.

6. tabula

Multiplās regresijas analīzes rezultāti ar meitu ticību paternālismam kā modeļa atkarīgo mainīgo lielumu (N = 178)

Prognozētājs	B	B standart- klūda	β	t	p
Meitas izglītība (gados)	-0,16	0,07	-0,22	-2,22*	0,028
Mātes vecums	0,26	0,08	0,32	3,29**	0,001
Attieksme pret vecākiem	0,32	0,05	0,52	6,33***	0,001
Emocijas	4,52	1,01	0,38	4,46***	0,001
Dogmatisms	0,19	0,07	0,20	2,82**	0,005

Piezīme. $F(6, 177) = 16,33$, $p < 0,001$, $R^2 = 0,36$

* $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$

Diskusija (jaunā lappusē)

Diskusijas uzdevums ir skaidrot iegūto rezultātu nozīmi, kritiski novērtēt paveikto un iezīmēt nākotnes perspektīvu.

Diskusijas daļu iesāk ar pētījuma rezultātu daļas galveno atziņu pārstāstu, pasakot, kas tika noskaidrots, saistītā tekstā sniedzot atbildes uz pētījuma jautājumiem un/vai hipotēzēm. Tālākā diskusijas gaitā autors skaidro, kāda ir iegūto rezultātu nozīme pētāmās problēmas izpratnei (kāda veidā šie rezultāti ir noderīgi, kā šos rezultātus var attiecināt uz reālo dzīvi), kā tos var skaidrot plašākā psiholoģijas teoriju un atziņu kontekstā (ar kurām klasiskajām vai mūsdienīgajām psiholoģijas koncepcijām un atziņām tie sasaucas); un kā tie saskan ar iepriekšējiem pētījumiem (vai tie sakrīt, vai tos papildina, varbūt tie ir pretrunā ar iepriekšējiem secinājumiem, kādi varētu būt tam iemesli, kādi varētu būt alternatīvi skaidrojumi iegūtajiem rezultātiem). Pētījumiem, ar ko tiek salīdzināti iegūtie rezultāti, būtu jābūt balstītiem uz jau teorētiskajā daļā aprakstītajām koncepcijām.

Ļoti svarīga diskusijas daļa, kas parāda darba autora pētniecisko kompetenci, ir pētījuma stipro un vājo pušu analīze. Katram pētījumam ir savi ierobežojumi, un šajā nodaļā ir jābūt pamatotai diskusijai par pētījuma validitāti, izmantoto testu un aptauju ticamību, izvēlētās metodes priekšrocībām un trūkumiem. Tas nenozīmē pašmērķīgi kritizēt darbu, bet gan kritiski to novērtēt, izceļot stiprās puses un priekšrocības, un atzīt pētījuma ierobežojumus, kas var būt saistīti gan ar metodi (dizainu, izlasi, procedūru, mērījumiem), gan koncepciju (konkrētu mainīgo un piemērotākā teorētiskā modeļa izvēli). Piemēram, eksperimentālā pētījumā var tikt iegūti rezultāti, kas liek noraidīt hipotēzi, kas citos pētījumos guvusi apstiprinājumu. Tam par pamatu var būt eksperimentālās manipulācijas neprecizitātes, nepiemēroti mērījumi, citu sajaukto faktoru ietekme, par kuru esamību nevarēja iedomāties pirms pētījuma veikšanas vai kurus nebija iespējams kontrolēt. Vienlaikus iespējams, ka pētāmo efektu ietekmē kultūrvides atšķirības. Šos apsvērumus nepieciešams argumentēti iekļaut diskusijas daļā.

Svarīgi izcelt pētījuma stiprās puses un priekšrocības, kā arī minēt ieteikumus rezultātu praktiskai izmantošanai, ja tādi ir.

Pētījuma stipro pušu un ierobežojumu analīze loģiski ved pie ierosinājumiem turpmākiem pētījumiem, kā šis pētījums būtu papildināms vai turpināms iegūto rezultātu kontekstā. Veicot pētījumu, darba autors ir uzzinājis par pētniecības pieejām un metodēm, kādas noteiktajā tematā varētu tikt pielietotas, un šajā sadaļā ir svarīgi parādīt arī tās iespējas, kas konkrētajā darbā nav tikušas izmantotas (bieži vien resursu nepietiekamības dēļ), bet būtu noderīgas tālākai, niansētākai, precīzākai temata izpratnei. Piemēram, ja, konstatētās atšķirības varētu tikt skaidrotas ar nelīdzsvarotu grupu sadalījumu, tad var norādīt, kāds būtu labāk balansētu izlašu vai grupu veidošanas princips. Ja pētījumā pārbaudīta hipotēze, šeit var norādīt, ar kāda dizaina pētījumu vai kādus mainīgos kontrolējot, varētu izslēgt alternatīva

skaidrojuma iespējamību. Tāpat svarīgi ir norādīt uz neatbildētiem jautājumiem vai nepietiekami zināmiem aspektiem, kuros nepieciešami tālāki padziļināti pētījumi.

Diskusijas daļa ļauj formulēt darba galvenos secinājumus.

Secinājumi (jaunā lappusē)

Noslēguma secinājumos apkopo bakalaura darba teorētiskās un empīriskās daļas galvenās atziņas, īpašu uzmanību veltot pētījuma rezultātiem. Noteikti jābūt atbildēm uz pētījuma jautājumiem aprakstošā veidā vai secinājumam par to, vai pētījuma hipotēze ir apstiprināta. Secinājumu daļu vēlams rakstīt tā, lai ikvienam būtu skaidrs, kāds bija pētījuma mērķis un kādas svarīgas atziņas gūtas pētījuma procesā.

Pateicības (pēc darba autora izvēles)

Pateicību izsaka personām, kuras ir sniegušas organizatorisku vai finansiālu palīdzību materiālu vākšanā vai arī metodiskus ieteikumus un morālo atbalstu darba izstrādē.

Izmantotās literatūras un avotu saraksts (jaunā lappusē)

Sarakstu veido alfabēta secībā, neatkarīgi no tā, kādā valodā ir darbs. Visu autoru darbus raksta latīņu burtiem, krievu valodas grāmatām (vai arī grāmatām vai žurnāliem citā svešvalodā, kas nav angļu valoda) kvadrātiekvās norāda tulkojumu latviešu valodā. Literatūras avotiem nav jābūt numurētiem, un tie jāraksta precīzi tā, kā norādīts literatūras saraksta noformēšanas nodaļā.

Izmantotās literatūras sarakstā jāievieto *visus* avotus, kurus students ir izmantojis bakalaura darba izstrādāšanai, kā arī uz kuriem students ir atsaucies bakalaura darbā, bet kurus pats nav lasījis. Piemēram, students nav lasījis oriģinālos Ž. Piažē darbus, bet raksturo 4 intelekta attīstības stadijas, balstoties uz izlasītās mācību grāmatas tekstu. Šajā gadījumā izmantotās literatūras sarakstā jāievieto gan šīs mācību grāmatas nosaukums, gan Ž. Piažē darba nosaukums, uz ko atsaucas mācību grāmatas autors. Uz visiem avotiem, kas iekļauti izmantotās literatūras sarakstā, tekstā ir jābūt vai nu tiešai, vai pastarpinātai atsaucei, savukārt izmantotās literatūras sarakstā ir jābūt visiem avotiem, uz kuriem students ir tieši vai pastarpināti atsaucies tekstā. Sarakstā nedrīkst norādīt avotus, uz kuriem nav atsaucies darbā.

Pielikumi (jaunā lappusē)

Bakalaura darba pielikumi paredzēti, lai ievietotu papildus ilustratīvo materiālu, papildu tabulas vai attēlus. Piemēram, pētījumu dalībnieku demogrāfisko rādītāju sadalījumu grafiskos attēlus vai adaptēto testa jautājumu grūtības pakāpju indeksus, u. tml. Sākotnējo datu kopa un oriģinālo protokolu paraugi vai adaptēto mērījumu teksti darbā nav jāiekļauj.

Pēc vadītāja pieprasījuma studentam ir pienākums nekavējoties uzrādīt sākotnējo datu kopu un aprēķinus.

Pielikumus numurē atsevišķi ar arābu cipariem (1. pielikums, 2. pielikums), un uz tiem jābūt norādēm tekstā.

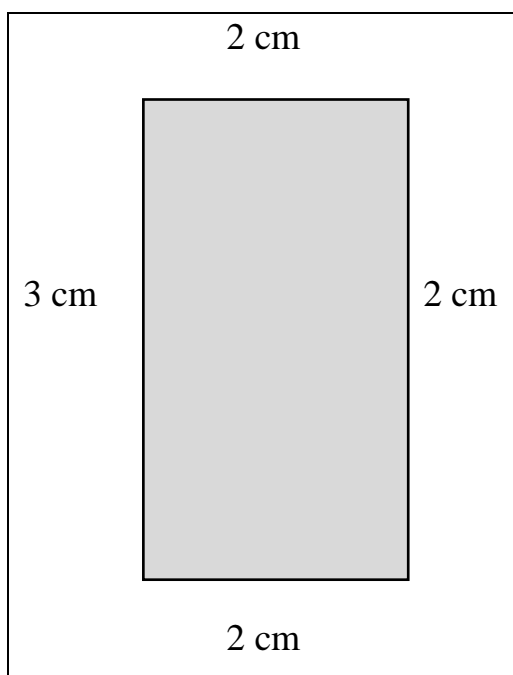
Dokumentārā lapa

Tā tiek veidota pēc parauga 5. pielikumā un pievienota kā darba pēdējā lappuse.

BAKALAURA DARBA NOFORMĒŠANA

Teksta izkārtojuma lapā raksturojums

Bakalaura darba apjoms ir 30-45 lappuses (neskaitot pielikumus). Teksts jāraksta uz baltām A4 formāta lapām (21 cm x 29,7 cm), datorsalikumā, lietojot *Times New Roman* fontu, fonta izmērs tekstā 12, nodaļu virsrakstu burtu lielums – 14 punkti, rindstarpa – 1,5. No augšējās, apakšējās un labās malas atstāj atstarpi 2 cm, bet no kreisās malas - 3 cm platumā. Katru jaunu rindkopu sāk ar atkāpi – 1 cm apjomā. Nelieto teksta izlīdzināšanu! Lappuses numurē apakšā lapas vidū ar arābu cipariem, sākot ar lappusi, kas seko titullapai.

Katru nodaļu sāk jaunā lappusē. Lappuse nedrīkst beigties ar virsrakstu. Nodaļu virsrakstus raksta ar lielajiem burtiem, bet apakšnodaļu virsrakstus – ar mazajiem burtiem (izņemot pirmo burtu) treknrakstā (*bold*). Aiz virsraksta punktu neliek. Virsraksta attālums no iepriekšējā un turpmākā teksta ir divas rindstarpas. Nodaļas ir: teorētiskās daļas nodaļas, metode, rezultāti, diskusija, secinājumi, izmantotās literatūras saraksts, pielikumi. Tālāk tekstā sekos virsrakstu izvietojuma paraugs. Ja tekstā vēlas izcelt kādu vārdu vai frāzi, tad lieto *slīpo druku*, bet nelieto trekno druku.

Tekstā lieto tikai tos saīsinājumus, kas ir vispārpieņemti, vai kuri ir iepriekš tekstā skaidroti. Piemēram, APA – Amerikas Psihologu asociācija. Ja atkārtoti jālieto kāds nosaukums, tad, minot to pirmo reizi, raksta pilnu nosaukumu un iekavās norāda saīsinājumu, kāds tiks lietots turpmāk tekstā. Piemēram, Latvijas Klīnisko psihologu asociācija (turpmāk tekstā - LKPA).

Statistisko rādītāju saīsinājumi

Ja tekstā raksta kādus statistiskos simbolus, tad lieto šādus apzīmējumus, vienmēr tos tekstā rakstot *kursīvā*:

- kopējais izlases apjoms – N ,
- apakšizlases apjoms – n ,
- aritmētiskais vidējais – M ,
- mediāna – Mdn ,
- standartnovirze – SD ,
- Kronbaha alfa – α ,
- Pīrsona korelācijas koeficients – r ,
- Spīrmena rangu korelācijas koeficients – r_s ,
- Kruskola-Vallisa tests – H ,
- Manna-Vitnija tests – U ,
- Vilkoksona tests – T ,
- t kritērijs – t ,
- Fišera kritērijs – F ,
- varbūtība – p ,
- daudzfaktoru korelācijas koeficients – R , un tā kvadrāts – R^2 ,
- standartklūda – SE ,
- hī kvadrāta kritērijs – χ^2 ,
- biežums – f ,
- nav statistiski nozīmīgas atšķirības – ns ,
- standartvērtība – z ,
- summas zīme – Σ ,
- citus apzīmējumus skat. Publication Manual of APA (grāmata pieejama Psiholoģijas nodaļā).

Piemēram: vidējais īpašvārdu biežums skolēnu esejās bija $M = 5,00$, $SD = 0,63$. Rakstot statistisko rādītāju decimālskaitļus, aiz komata raksta tikai divus ciparus. Statistisko simbolu apzīmējumus tekstā raksta slīpajā drukā.

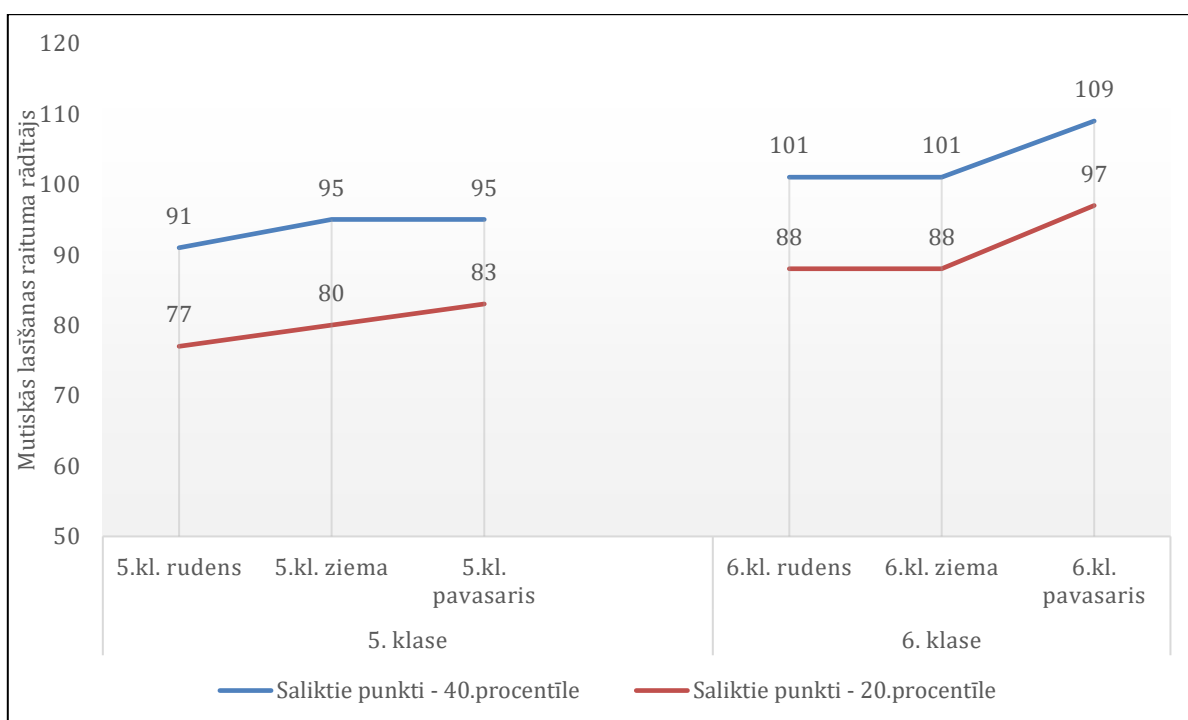
Katrai tabulai jābūt kārtas numuram un virsrakstam. Tabulas numurē treknā drukā augšējā kreisajā stūrī virs tabulas. Tabulas virsrakstu izvieto nākamajā rindā zem tabulas

numura ar 12 punktu burtiem slīpā drukā jeb kursīvā (bez treknās drukas). Piemēram, skat. 1.–5. tabulu Rezultātu daļas aprakstā.

Attēliem virsrakstus veido tieši tāpat kā tabulām (virs attēla), atbilstošie jaunajām APA 7. izdevuma prasībām (skat. paraugu 1. attēlā). Tabulu un attēlu numerācija ir neatkarīga.

1. attēls

Acadience lasītprasmes testa mutiskās lasīšanas raituma rādītāju 20. un 40. procentīles vērtības 5. un 6. klases izlases trijos atkārtotos mērījumos – rudens, ziemas un pavasara

Turpmāk ir sniegti virsrakstu izvietojumu paraugi, kam seko teksts ar atbilstošām atkāpēm. Vietām informācija atkārtosies, bet tas ir nepieciešams, lai lasītājs iegūtu labāku priekšstatu par virsrakstu un teksta izvietojuma attiecībām. Tekstā ir lietota atstarpe starp rindām 1,5, kā arī nav lietots teksta izlīdzinājums.

Virsrakstu izvietojumu paraugi

ANOTĀCIJA

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto slīpo druku. Tekstu raksta ar rindstarpu 1,5, to neizlīdzinot. Teksta apjoms var būt līdz 850 rakstu zīmēm.

Atslēgas vārdi:.....

ABSTRACT

Anotāciju svešvalodā raksta *jaunā lappusē*. Jāievēro angļu valodas pareizrakstība. Šī nodaļa ir precīzs anotācijas tulkojums angļu valodā.

Key words:

IEVADS

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Ievada vēlamais apjoms 2–3 lpp.

TEORĒTISKĀS DAĻAS NODAĻAS VIRSRAKSTS

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Katru teorētiskās daļas nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu sāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Aiz virsrakstu nosaukumiem punktu neliek. Starp apakšnodaļas virsrakstu un tekstu atstāj rindstarpu 2.

Teorētiskās daļas apakšnodaļas virsraksts

Šī apakšnodaļa seko tūlīt aiz iepriekšējās, neizlaižot tukšu rindu. Starp iepriekšējo tekstu un nākamās apakšnodaļas virsrakstu atstāj rindstarpu 2. Tāpat starp apakšnodaļas virsrakstu un sekojošo tekstu atstāj rindstarpu 2. Katru rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto slīpo druku.

METODE

Pētījuma dalībnieki

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Starp apakšnodaļas virsrakstu un tekstu atstāj rindstarpu 2.

Mērījumi

Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2.

Procedūra

Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2.

REZULTĀTI

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Ja šajā nodaļā ir apakšnodaļas, ievēro to pašu apakšnodaļu noformējumu, ko iepriekšējās nodaļās (pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2, katru apakšnodaļu sāk ar atkāpi).

DISKUSIJA

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*. Ja šajā nodaļā ir apakšnodaļas, ievēro to pašu apakšnodaļu noformējumu, ko iepriekšējās nodaļās (pirms un pēc apakšnodaļas virsraksta atstāj rindstarpu 2, katru apakšnodaļu sāk ar atkāpi).

SECINĀJUMI

Šo nodaļu raksta *jaunā lappusē*. Seko teksts ar atkāpi. Katru jauno rindkopu jāsāk ar atkāpi. Tekstā nelieto treknā drukā rakstītos vārdus, bet ja ir nepieciešams kādu vārdu jeb frāzi uzsvērt, tad lieto *slīpo druku*.

IZMANTOTĀS LITERATŪRAS UN AVOTU SARAKSTS

Izmantotās literatūras un avotu sarakstu sāk jaunā lappusē. Literatūras sarakstu kārtu alfabēta kārtībā neatkarīgi no avota valodas. Katra avota nosaukumu sāk rakstīt jaunā rindā bez atkāpes, bet pārējo šī avota tekstu – ar atkāpi, kā parādīts šajā rindkopā. Literatūras sarakstu veido APA stilā.

Literatūras saraksta noformēšana

Literatūras avota noformēšanas pieņemtais veids dažādiem izdevumiem ir atšķirīgs.

Periodika

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāk kā viens autors, raksta visus, starp pēdējiem diviem raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums – vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu, izņemot, ja nosaukums ir angļu valodā, tad arī pirmo vārdu aiz kola raksta ar lielo burtu. Un, protams, ja nosaukumā ir , piemēram, aptaujas nosaukums.
- *žurnāla nosaukums* (to raksta slīpā drukā) – visus žurnāla nosaukuma vārdus raksta ar lielo burtu, izņemot palīgvārdus,
- tikai *sējums*, ja lappušu numerācija ir sējuma ietvaros (to raksta slīpā drukā),
- t. sk. numurs, ja lappušu numerācija (retos gadījumos) ir numura ietvaros,
- raksta lappuses.

Jāievēro tieši tādus vārdu saīsinājumus, atstarpes starp vārdiem, atkāpes un tās pieturzīmes starp vārdiem vai skaitļiem, kas lietoti piemēros.

Piemēram:

Goswami, A., Nair, P., Beehr, T., & Grossenbacher, M. (2016). The relationship of leaders' humor and employees' work engagement mediated by positive emotions. *Leadership & Organization Development Journal*, 37(8), 1083-1099.

Groh, A. M., Fearon, R. P., Bakermans-Kranenburg, M. J., van Ijzendoorn, M. H., Steele, R. D., & Roisman, G. I. (2014). The significance of attachment security for children's social competence with peers: A meta-analytic study. *Attachment & Human Development*, 16, 103–136.

Nodaļas no rakstu krājumiem vai grāmatām

- raksta vai nodaļas autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki raksta autori, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- raksta nosaukums - vienīgi nosaukuma pirmā vārda pirmo burtu raksta ar lielo burtu,
- raksta krājuma sastādītājs(-i), vispirms iniciāļi, tad uzvārds, norādot iekavās (red.), ja raksts ir latviešu valodā, vai (Ed.), daudzskaitlī – (Eds.), ja raksts ir angļu valodā;
- *grāmatas nosaukums (to raksta slīpā drukā)*, tikai pirmais grāmatas nosaukuma vārds ir ar lielo burtu, izņemot pirmo vārdu pēc kola.
- nodaļas lappuses – ja raksts ir latviešu valodā (4.–20. lpp.), ja raksts ir angļu valodā (pp. 4–20).
- izdevniecības pilns nosaukums.

Piemēram:

Priedīte, A. (2002). Mātes-bērnu dialogi. No: I. Austers (red.) *LU Psiholoģijas rakstu krājums* (32. – 39. lpp.). Apgāds “Zinātne”.

Shaver, P. R., Mikulincer, M., Gross, J. T., Stern, J. A., & Cassidy, J. A. (2016). A lifespan perspective on attachment and care for others. In Cassidy, J. & Shaver P. R. (Eds.), *Handbook of attachment: Theory, research and clinical applications* (3rd ed., pp. 878–916). Guilford Press Publications.

Monogrāfijas, grāmatas

- autora uzvārds un iniciāļi (ja ir vairāki autori, raksta visus, starp pēdējiem diviem angļu tekstā raksta zīmi &),
- izdošanas gads iekavās,
- *grāmatas nosaukums (raksta slīpā drukā)*,
- izdevniecības pilns nosaukums.
- ja grāmata ir iegūta elektroniskā versijā, tad nav jāmin izdevniecība, var minēt tikai interneta adresi.

Piemēram:

Bronfenbrenner, U. (2005). *Making human beings human: Bioecological perspectives on human development*. Sage Publications.

Hogg, M. A. & Vaughan, G. M. (2010). *Essentials of social psychology*. Pearson

American Psychiatric Association. (2013). *Diagnostic and statistical manual of mental disorders* (5th ed.). <https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596>

Priedīte, A. (2005). *Bērna agrīnās valodas attīstība*. Zinātne.

Konferenču rakstu krājumi

Raksta līdzīgi kā nodaļas no grāmatām.

Piemēram:

Raščevska M. (1999). Socio-psychological climate in Latvian and USA schools in 1991 and 1998. In S. Sebre, M. Rascevska, S. Miezite (Eds.). *Identity and self-esteem: Interactions of students, teachers, family and society. Scientific Papers of the XXI International School Psychology Colloquium Riga '98* (pp. 99–115). SIA Mācību apgāds NT.

Sarakstā var iekļaut arī atsauces uz citu studentu doktora, maģistra vai bakalaura darbiem, ja tie tiek izmantoti tekstā. Kopš 2005. gada Latvijas Universitātē izstrādātie darbi ir atrodami www.dspace.lu.lv. Ja izmanto darbu, kas atrodams Dspace (vai citas universitātes elektroniskā datu bāzē), tad iekavās norāda vai tas ir bakalaura, maģistra vai promocijas darbs, universitāti un tad elektronisko vietni, kur darbu var atrast. Ja tas ir bakalaura, maģistra vai promocijas darbs, kas nav atrodams elektroniskā datu bāzē, tad iekavās jānorāda, ka tas ir nepublicēts darbs un kurā universitātē aizstāvēts, piemēram [nepublicēts maģistra darbs, Latvijas Universitāte]. Piemērs no atsauces uz darbu, kas ir publicēts Dspace:

Maslovska, K. (2008). *Latvijas sieviešu sērošanas pieredze pēc tuva cilvēka nāves, riski un iespējas*. [promocijas darbs, Latvijas Universitāte]

[https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/4727/23275-](https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/4727/23275-Kristine_Maslovska_2008.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

[Kristine_Maslovska_2008.pdf?sequence=1&isAllowed=y](https://dspace.lu.lv/dspace/bitstream/handle/7/4727/23275-Kristine_Maslovska_2008.pdf?sequence=1&isAllowed=y)

Elektroniski izdevumi

Elektroniskiem izdevumiem norāda pilnu to nosaukumu saskaņā ar iepriekš minētajiem norādījumiem. Ja darba elektroniskajā versijā (piemēram, žurnāla rakstam) ir norādīta visa

nepieciešamā bibliogrāfiskā informācija (skat. iepriekš pie periodikas u.c.), tad interneta adresi norādīt nav nepieciešams.

Ja internetā atrastajiem tekstiem informācija ir publicēta *tikai* elektroniski, tad norāda interneta adresi. Ja teksts ir no elektroniska formāta žurnāla vai ikmēneša ziņojuma (i.e. newsletter), tad norāda arī konkrēto mēnesi un dienu, kad elektroniskā publikācija ir iznākusi.

Piemēram:

James, T. A. (2019, June 13). Emotional intelligence for physician leaders. *Lean Forward Harvard Medical School CME Online*.

<https://leanforward.hms.harvard.edu/2019/06/13/emotional-intelligence-for-physician-leaders/>

Ja izmanto informāciju no video materiāliem, tad min video autoru vai kompāniju, kas ražoja video materiālu, gadu un mēnesi, video nosaukumu slīpā drukā, norādi iekavās, ka tas ir video materiāls, video platformu un interneta adresi.

Piemēram:

Serious Science. (2016, December 30). *Theory of mind -- Uta Frith* [Video] YouTube.

<https://www.youtube.com/watch?v=N6ylH-LYjOM&t=105s>

Ja elektroniskam izdevumam nav minēts autors, tad tekstā min institūciju, kas veidojusi rakstu, un literatūras sarakstā min publikācijas nosaukumu pilnībā (slīpā drukā) un elektroniskās mājas lapas adresi.

Piemēram:

World Health Organization. (2018). *Fact sheet on alcohol consumption, alcohol-attributable harm and alcohol policy responses in European Union Member States, Norway and Switzerland*.

http://www.euro.who.int/__data/assets/pdf_file/0009/386577/fs-alcohol-eng.pdf?ua=1

Ja ir iegūts elektronisks izdevums latviešu valodā, tad atsauci raksta ar latviskām norādēm, *piemēram:*

Slimību profilakses un kontroles centrs. (2020). Latvijas veselības aprūpes statistikas gadagrāmata 2017. <https://www.spkc.gov.lv/latvijas-veselibas-aprupes-statistikas-gadagramata-2017>

Par latīņu burtiem. Ja darbā tiek izmantota literatūra, kuras oriģinālvaloda nav latīņu transkripcijā (piemēram, Богдавленская Д. Б. (2002). Психология творческих

способностейю Москва: Асадема), to raksta vispirms ar latīņu burtiem, tad kvadrātiekvāš ievieto darba nosaukumu latviski. Bakalaura darba tekstā raksta autora vārdu ar latīņu burtiem

Piemēram:

Bogojavlenskaja, D.B. (2002). *Psihologija tvorcheskih sposobnostej* [Radošo spēju psiholoģija]. Academia.

Ja literatūras sarakstā ir iekļauta literatūra, kuras oriģinālvalodā izmantota latīņu alfabēta modifikācija (vācu, dāņu u.c.), tad avotu raksta oriģinālvalodā, bet kvadrātiekvāš ievieto darba nosaukumu latviski.

Piemēram:

Piaget, J., & Inhelder, B. (1966). *La psychologie de l'enfant* [Bērna psiholoģija] Quadrige.

Darbiem angļu valodā tulkojumu nesniedz.

Izmantotās literatūras saraksta daži paraugi:

Ackard, D. M., & Neumark-Sztainer, D. (2001). Family mealtime while growing up: associations with symptoms of bulimia nervosa. *Journal of Eating Disorders*, 9, 239–249.

Ackard, D. M., Neumark-Sztainer, D., Story, M., & Perry, C. (2006). Parent-child connectedness and behavioral and emotional health among adolescents. *American Journal of Preventive Medicine*, 30(1), 59-66.

Adamaszek, M., Khaw, A. V., Buck, U., Andresen, B., & Thomasius, R. (2010). Evidence of neurotoxicity of ecstasy: sustained effects on electroencephalographic activity in polydrug users. *PloS ONE*, 5, e14097.

Ainsworth, M. D. S., Bell, S. M., & Stayton, D. J. (1974). Infant-mother attachment and social development: "Socialization" as a product of reciprocal responsiveness to signals. In M. P. M. Richards (Ed.), *The integration of a child into a social world* (pp. 99–135). Cambridge University Press.

Ainsworth, M. D. S., Blehar, M. C., Waters, E., & Wall, S. (1978). *Patterns of attachment*. Erlbaum.

Allen, J. P., & Land, D. (1999). Attachment in adolescence. In J. Cassidy, & P. R. Shaver (Eds.), *Handbook of attachment* (pp. 319-335). Guilford.

PIELIKUMI

Pielikumi seko aiz izmantotās literatūras saraksta jaunā lappusē. Pielikumus numurē.

Pielikumi

1. PIELIKUMS: IESNIEGUMA PARAUŠS

Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātes

Psiholoģijas nodaļas

vadītājai asoc. prof. Ievai Stokenbergai

Psiholoģijas bakalaura studiju programmas

7. semestra studenta

Pētera Ciņa, stud. apl. Nr. 00010

iesniegums.

Lūdzu apstiprināt bakalaura darba tematu

”_____”
_____”

Darba vadītāja: docente, Dr. psych. Inta Kalniņa.

Rīgā, 16.09.2021.

(studenta paraksts) P.Cinis

Saskaņots: *(vadītāja paraksts)* I.Kalniņa 10.09.2021.

Apstiprinu: nodaļas vadītāja (personiskais paraksts) I.Stokenberga (datums).

2. PIELIKUMS: TITULLAPAS PARAUGS

**LATVIJAS UNIVERSITĀTE
PEDAGOĢIJAS, PSIHOLOĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE
PSIHOLOĢIJAS NODAĻA**

**PUSAUDŽU PSIHOLOĢISKĀS LABKLĀJĪBAS
DZIMUMATŠĶIRĪBAS**

BAKALaura DARBS

Autors: Pēteris Cinis

Studenta apliecības Nr.: PC0101

Darba vadītājs: profesore Dr. psych. Inta Kalniņa

RĪGA 2021

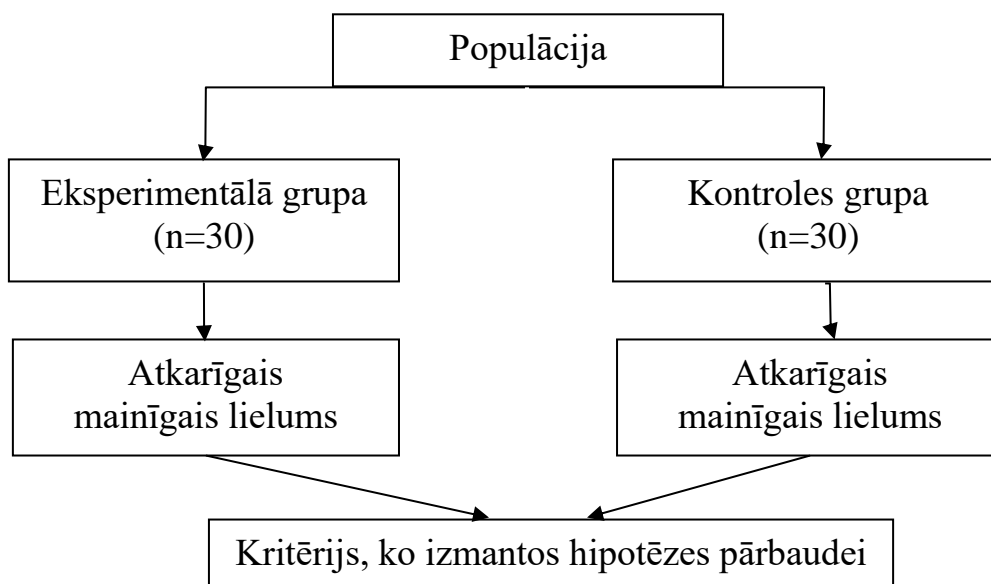
3. PIELIKUMS: SATURA RĀDĪTĀJA PARAUGS

SATURS

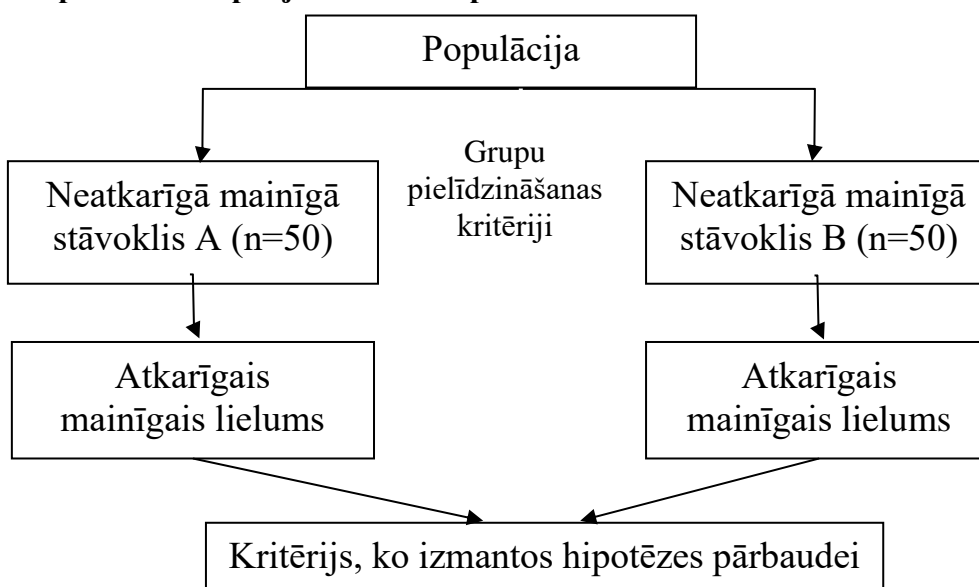
Apzīmējumu saraksts	1
Ievads	2
Teorētiskās daļas nodaļas virsraksts	4
Apakšnodaļas nosaukums	
Teorētiskās daļas nodaļas virsraksts	
Apakšnodaļas nosaukums.....	
Apakšnodaļas nosaukums.....	
Metode	
Pētījuma dalībnieki	
Mērījumi	
Pētījuma procedūra	
Rezultāti	
Diskusija	
Secinājumi	
Izmantotā literatūra un avoti	
1. pielikums. Nosaukums	
2. pielikums. Nosaukums	
Dokumentārā lapa	

4. PIELIKUMS: PĒTĪJUMA SHĒMU PARAUGI

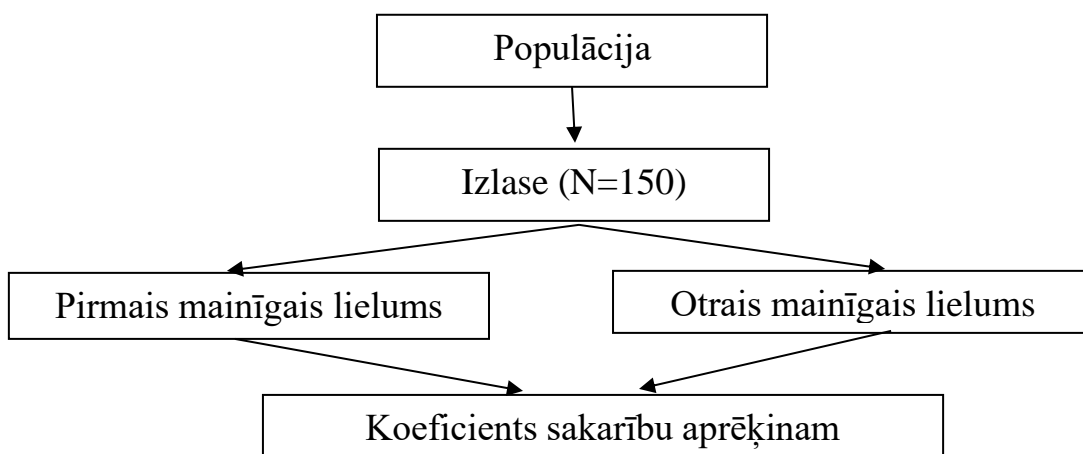
Eksperimentāla pētījuma vienkāršas shēmas piemērs

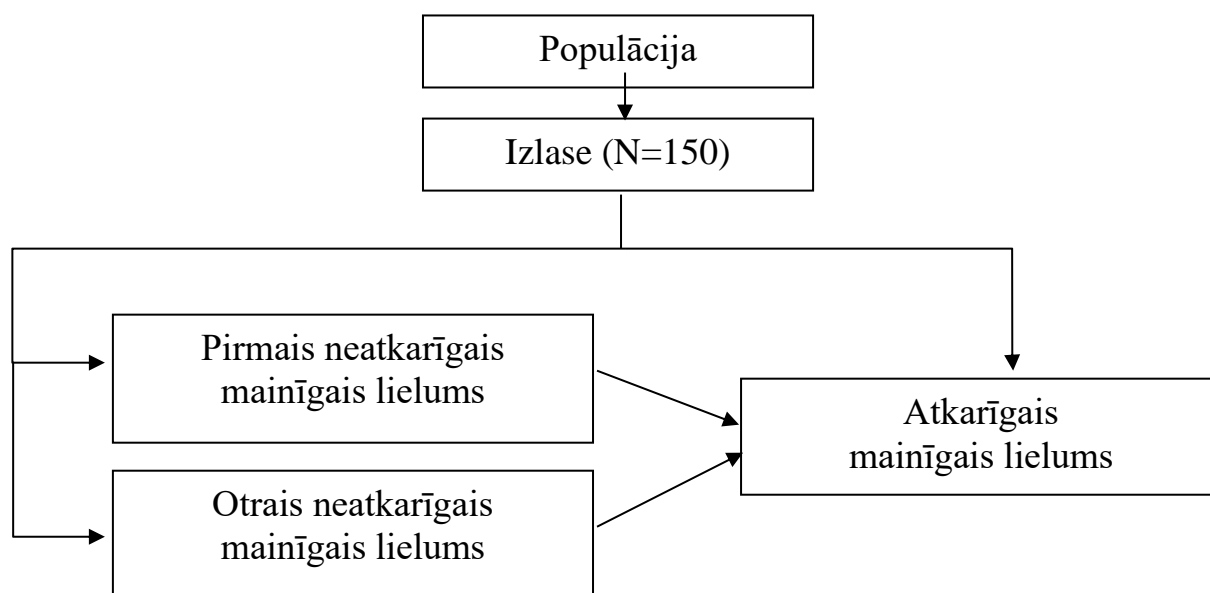
Kvaziekperimentāla pētījuma shēmas piemērs

Aprakstoša korelatīva pētījuma shēmas piemērs

Aprakstoša pētījuma ar regresiju analīzi shēmas piemērs

5. PIELIKUMS: DOKUMENTĀRĀS LAPAS PARAUGS

Bakalaura darbs „Pusaudžu psiholoģiskās labklājības dzimumatšķirības” izstrādāts LU Pedagoģijas, psiholoģijas un mākslas fakultātē.

Ar savu parakstu apliecinu, ka pētījums veikts patstāvīgi, izmantoti tikai tajā norādītie informācijas avoti un iesniegtā darba elektroniskā kopija atbilst izdrukai.

Autors: (*personiskais paraksts*) Pēteris Cinis

Rekomendēju/nerekomendēju darbu aizstāvēšanai

Vadītāja: profesore Dr. psych. Inta Kalniņa (*personiskais paraksts*) 20.05.2021.

Recenzents: docents Dr. psych. Jānis Bērziņš

Darbs iesniegts Psiholoģijas nodaļā 20.05.2021.

Dekāna pilnvarotā persona: metodiķe Ineta Bērziņa (*personiskais paraksts*)

Darbs aizstāvēts bakalaura gala pārbaudījuma komisijas sēdē

30.05.2021. prot. Nr. 11.

Komisijas sekretāre: lektore Anda Kociņa (*personiskais paraksts*)

6. PIELIKUMS: BAKALaura DARBA NOVĒRTĒŠANAS KRITĒRIJI

ATSAUKSME/RECENZĪJA PAR

(studenta vārds, uzvārds)

bakalaura/maģistra darbu

(darba nosaukums)

Vērtējamā sadaļa	Punkti	Apraksts	Vērtējums	Komentārs
Tēma (max=1 punkti)	1	Tēma aktuāla, sociāli un/vai zinātniski nozīmīga, oriģināla un jēgpilna.		
	0,5	Tēma daudz pēfīta, taču atrasts interesants rakurss vai tai pietrūkst oriģinalitātes, nozīmības.		
	0	Pārāk vienkārša, bez oriģinalitātes, zinātniska pienesuma, tikai daļēji atbilst bakalaura/maģistra darba līmenim.		
Teorētiskais pamatojums (max=2 punkti)	2	Literatūra analizēta mērķtiecīgi atbilstoši izvēlētam tematam, teksts ir saprotams, loģisks, strukturēts, satur visas nepieciešamās nodaļas, izmantotas pēdējo gadu publikācijas, korekti formulēti un labi pamatoti pētījuma jautājumi/hipotēzes, ir veiksmīgi kopsavilkumi/secinājumi.		
	1,5*			
	1	Literatūras analīzei ir nepietiekams fokuss vai satur tematam neaktuālu informāciju, vai teksts ir neskaidri izklāstīts, vai daļēji korekti formulēti un/vai nepietiekami pamatoti pētījuma jautājumi/hipotēzes, nepilnīgi kopsavilkumi/secinājumi.		
	0,5			
	0	Literatūras analīzei nav skaidra fokusa, grūti uztverams teksts vai izmantotas neaktuālas vai nezinātniskas publikācijas, vai nav korekti formulēti un/vai pamatoti pētījuma jautājumi/hipotēzes un nav kopsavilkumi/secinājumi.		
Metode (max=1 punkti)	1	Izvēlētas datu vākšanas metodes, instrumenti, izlases un pētījuma procedūra atbilst pētījuma jautājumiem/hipotēzēm un ir skaidrs to apraksts.		
	0,5	Izvēlētas datu vākšanas metodes, instrumenti un/vai izlases un/vai pētījuma procedūra daļēji atbilst pētījuma jautājumiem/hipotēzēm un/vai nepietiekami skaidrs to apraksts.		
	0	Izvēlētas datu vākšanas metodes, instrumenti un/vai izlases un/vai pētījuma procedūra neatbilst pētījuma jautājumiem/hipotēzēm vai nav skaidrs to apraksts.		
Rezultāti (max=2 punkti)	2	Pētījuma jautājumu/hipotēžu pārbaudei izvēlētas atbilstošas datu apstrādes metodes, rezultāti skaidri atspoguļoti tabulās, korekts to apraksts un secinājumi par rezultātiem.		
	1,5*			
	1	Pētījuma jautājumu/hipotēžu pārbaudei izvēlētas daļēji atbilstošas datu apstrādes metodes vai rezultāti ne pārāk skaidri atspoguļoti tabulās, vai ne pārāk korekts to apraksts un secinājumi par rezultātiem.		
	0,5*			

	0	Pētījuma jautājumu/hipotēžu pārbaudei izvēlētas neatbilstošas datu apstrādes metodes vai rezultāti neskaidri atspoguļoti tabulās, vai nav korekts to apraksts un secinājumi par rezultātiem.		
Diskusija (max=2 punkti)	2	Atspoguļota saikne starp teoriju un iegūtajiem rezultātiem, tie analizēti un atbilstoši interpretēti, iezīmēti turpmākie pētījumu virzieni, raksturoti ierobežojumi un pielietojamība, korekti secinājumi.		
	1,5*			
	1	Daļēji atspoguļota saikne starp teoriju un iegūtajiem rezultātiem, tie nepietiekami analizēti un interpretēti vai nepietiekami iezīmēti turpmākie pētījumu virzieni, vai ierobežojumi, vai pielietojamība, vai daļēji korekti secinājumi.		
	0,5*			
	0	Nav atspoguļota saikne starp teoriju un iegūtajiem rezultātiem, nav vispār vai neatbilstoša rezultātu interpretācija un/vai nav iezīmēti turpmākie pētījumu virzieni, vai aprakstīti ierobežojumi, vai izdarītie secinājumi ir nekorekti.		
Noformējums (max=1 punkts)	1	Valoda atbilst zinātniskam stilam, nav vai gandrīz nav gramatisku kļūdu; atsauces, literatūras saraksts un darbs kopumā noformēts korekti.		
	0,5	Nepietiekami precīzs zinātniskās valodas stils, nav daudz gramatisku kļūdu; atsauces, literatūras saraksts un darbs kopumā ir gandrīz korekti noformēts.		
	0	Būtiskas kļūdas zinātniskajā valodas lietojumā, vai atsauču, vai literatūras saraksta, vai darba noformējumā kopumā.		
Papildus punkts par izcilību (max=1 punkts)	0,5-1	Piešķir, ja visos darba izstrādes aspektos students ir uzrādījis izcilu sniegumu vai demonstrējis īpaši radošu pieeju, vai izcilu temata oriģinalitāti vai dizainu.		
Kopā				

*Starpmovērtējumu izmanto, kad ir nelielas nepilnības un tādēļ neatbilst augstākam novērtējumam, bet to nav tik daudz, lai sasniegtu zemāko novērtējumu.

Jautājumi bakalaura/maģistra darba autoram, citi komentāri:

_____ (studenta vārds, uzvārds)

bakalaura/maģistra bakalaura darbs **atbilst/neatbilst** (nevajadzīgo svītrot) bakalaura/maģistra darba prasībām un vērtējams ar atzīmi _____ (cipariem, vārdiem)

Vērtēja:

(vārds, uzvārds, zinātniskais grāds, amats)

Datums:

7. PIELIKUMS: IZMANTOTO APTAUJU IESNIEGŠANAS PARAUGS

LATVIJAS UNIVERSITĀTE

PEDAGOĢIJAS, PSIHOLÓĢIJAS UN MĀKSLAS FAKULTĀTE

Psiholóģijas bakalaura studiju programmas

studentes Ievas Kalniņas

stud. apl. Nr. Psih020022

BAKALaura DARBS

VIENTULĪBAS IZJŪTAS, TRAUKSMES UN APMIERINĀTĪBAS AR PARTNERATTIECĪBĀM SAKARĪBAS SIEVIETĒM UN VĪRIEŠIEM

Pētījumā izmantotie mērījuma instrumenti:

- 1) **Vientulības skala (The Revised UCLA Loneliness Scale, Russell, Peplau, & Cutrona, 1996).**
Latvijā aptauju adaptējusi Inese Freivalde, 2004.
- 2) **Apmierinātība ar attiecībām skala no Diādes pielāgošanās skalas (DAS-Dyadic Adjustment Scale, Spanier, Fischer, & Corcoran, 1976).**
Latvijā aptauju adaptējusi Dace Ķiršakmene, 2004.
- 3) **Trauksmes stāvokļu un iezīmju aptauja, (STAI State-Trait-Anxiety-Inventory, Spielberger, 1973).**
Latvijā aptauju adaptējusi Daina Škuškovnika, 2004.

Darba vadītāja: **doc., Dr. psych. Inga Bērziņa**

Rīga, 2021

Aptaujas nosaukums latviešu valodā	Vientulības skala
Nosaukums angļu valodā	The revised UCLA Loneliness Scale
Adaptācija latviešu valodā	Freivalde I., (2004). 25 – 35 g.v. pieaugušu cilvēku vientulības līmeņa saistība ar vecāku savstarpējo attiecību novērtējumu. Npublicēts maģistra darbs, Latvijas Universitātes PPF Psiholoģijas nodaļa, Rīga. <i>P.S. Miniet savu darbu, ja veicāt adaptāciju!</i>
Aptaujas apraksts	Aptauja sastāv no 20 jautājumiem, uz kuriem ir doti 4 atbilžu varianti intervālu skalā – nekad (1); reti (2); dažreiz (3); vienmēr (4). Respondentam tiek lūgts izvērtēt katru jautājumu un atzīmēt atbilstošo atbildi. Par izvēlēto atbilžu variantu respondents iegūst attiecīgi balli no 1 līdz 4. Skalā ir 9 izteikumi ar pozitīvu nozīmi, 11 ar negatīvu.
Aptaujas atslēga	Teikumi, kas ir ar pozitīvo nozīmi datu apstrādē tiek apgriezti, respektīvi, ja respondents ir atbildējis ar „vienmēr”, kas ir 4 balles, tad apgriešanas procesā šīs balles tiek pārvērstas par 1 (4=1, 3=2, 2=3 un 1=4). Jāapgriež ir 1., 5., 6., 9., 10., 15., 16., 19., 20. jautājums. Tālāk tiek saskaitītas visas balles kopā un izvērtēts iegūtais vientulības līmenis. Jo augstākas balles respondents iegūvis, jo augstāks ir viņa vientulības līmenis.
Jūsu bakalaura darba pētījumā iegūtie aptaujas ticamības rādītāji	<i>Norādiet Kronbaha alfu aptaujai kopumā, ja tiek aprēķināta un katrai skalai atsevišķi. Miniet, ja, izņemot kādus apgalvojumus, alfu izdevās uzlabot vai citus ieteikumus ticamības paaugstināšanai.</i>
Atsauce uz oriģinālo aptauju/adaptāciju	Russell, Daniel W. (1996) 'UCLA Loneliness Scale (Version 3): Reliability, Validity, and Factor Structure', <i>Journal of Personality Assessment</i> , 66:1, 20 — 40
Elektroniska saite uz aptaujas oriģinālu (ja pieejama)	

Vientulības skala

Instrukcija:

Sekojošie apgalvojumi apraksta, kā cilvēki dažkārt jūtas. Katram apgalvojumam pretī, lūdzu, norādiet, cik bieži jūs jūtaties tā, kā šeit teikts, atzīmējot attiecīgo atbildes variantu.

Piemēram:

Cik bieži Jūs jūtaties laimīgs?

Ja Jūs nekad nejūtaties laimīgs, atbildēsiet „nekad”, ja Jūs vienmēr jūtaties laimīgs, atbildēsiet „vienmēr”.

		<i>1</i> <i>nekad</i>	<i>2</i> <i>reti</i>	<i>3</i> <i>dažreiz</i>	<i>4</i> <i>vienmēr</i>
1.	Cik bieži Jūs jūtaties, ka esat „uz vienas nots” ar cilvēkiem, kas Jums ir apkārt?				
2.	utt. (seko pilna skala ar visiem apgalvojumiem)				

8. PIELIKUMS: PĒTĪJUMA ĒTIKAS APSPIEŠANAS VADLĪNIJAS NOSLĒGUMA DARBA IZSTRĀDEI

Jautājumu un risku apspriešanas un informēšanas rīks studentiem empīriskā pētījuma plānošanai

(apstiprināta ar 19.03.2021. LU PPMF dekānes norādījumu Nr. 30-14/130)

Šo vadlīniju mērķis ir palīdzēt studentiem strukturēti domāt par empīriskā pētījuma ētiskajiem jautājumiem un iespējamajiem riskiem pirms empīriskā pētījuma sākuma. Tā ir arī rīks, ar kuru palīdzību students informē darba vadītāju un vienojas ar viņu par plānotajiem risinājumiem un izvērtētajiem riskiem. Šis process tiek rakstiski fiksēts šajā pētījuma ētikas veidlapā.

Pētījuma ētikas veidlapu izmanto, ja pētījumā tiek izmantotas tādas metodes kā anketēšana, intervēšana, fokusa grupas diskusija, vai novērošana neatkarīgi no tā, vai dati tiek iegūti klātienē vai elektroniski, un arī neatkarīgi no tā, vai dalībnieku demogrāfisko datu sadaļā tiek lūgti personas identifikācijas dati vai nē.

Pētījuma ētikas veidlapu izmanto arī, ja tiek analizēta ar cilvēku iesaisti iegūta informācija (piemēram, skolēnu atzīmes vai atbildes uz mācību uzdevumiem, izglītības iestādes personas lietas vai atmiņu institūciju informācija u.tml.). To izmanto arī, ja pētījumā tiek izmantota personas informācija, kas brīvi pieejama sociālajos tīklos vai citās interneta vietnēs.

Pētījuma ētikas veidlapa nav obligāti jāizmanto, ja pētījuma metode ir tikai publisko dokumentu analīze bez atsaucēm uz konkrētiem cilvēkiem vai jau gatavu datu kopu sekundārā analīze, kuros nav identificējami respondenti, kā arī, ja pētnieks pēta tikai sevi, savu praksi un refleksijas (piemēram, izmantojot personīgas dienasgrāmatas analīzi vai pašnovērojumus).

Vadlīnijām pievienots “Pētījuma ētikas veidlapas izmantošanas ceļvedis”(1. pielikums)

Vispārīgā informācija

Studējošā vārds, uzvārds:	
Studiju programma:	
Noslēguma darba tēma:	
Noslēguma darba vadītājs:	
Datums:	

Pētījuma ētikas jautājumi un iespējamie riski

(aizpilda students, apstiprina noslēguma darba vadītājs. Sk. 1. pielikumu "Vadlīniju izmantošanas ceļvedis". Neskaidrību gadījumā var sazināties ar PPMF Ētikas komisiju par pētījumiem ar cilvēku iesaisti: etika.ppmf@lu.lv)

Pētījuma veids

Pētījuma tips pēc cilvēku iesaistes veida	Saskaņots ar darba vadītāju (atzīmēt atbilstoši)
Vēstures pētījums: Pētījumā izmanto tikai atmiņu institūciju (arhīvs, muzejs, bibliotēka) krājumos esošos npublicētos personas datus par cilvēkiem, kas dzimuši pēc 1921. gada. Jautājumi, kas apspriežamie ar darba vadītāju: <ul style="list-style-type: none">· Kā tiek plānots informāciju sniegt apkopotā veidā?· Kā personu datu informācija tiks anonimizēta?	☐ <i>(neaizpilda A un B sadaļu un pāriet pie parakstu sadaļas)</i>
Cits pētījuma tips ar cilvēku iesaisti	☐ <i>(aizpilda A un B sadaļu)</i>

A. Dalībnieku informēšanas un piekrišanas plāns (*Students saskaņo ar darba vadītāju dalībnieku (vai to likumisko pārstāvju dalībniekiem jaunākiem par 13 gadiem vai, ja tiks vākta sensitīva informācija, 18 gadiem) informēšanas un piekrišanas procedūru*).

	Jautājumi, kas apspriežami ar darba vadītāju	Saskaņots ar darba vadītāju
A1	Kā pētījuma dalībnieki/likumiskie pārstāvji tiks rakstveidā informēti par pētījuma mērķi? (<i>Ja plānots neinformēt par pētījuma un tajā ietverto darbību patieso mērķi, pamatot neinformēšanas nepieciešamību un procedūru, pierakstot brīvā formā zem tabulas</i>)	☐
A2	Kā pētījuma dalībniekiem/likumiskajiem pārstāvjiem tiks rakstveidā izskaidrots, ka dalība pētījumā ir brīvprātīga un viņiem ir tiesības atteikties no dalības vai jebkurā brīdī izstāties no pētījuma?	☐
A3	Kā pētījuma dalībnieki/likumiskie pārstāvji tiks rakstveidā informēti, ka viņu atbildes ir konfidenciālas un iegūtie dati tiks analizēti apkopotā veidā?	☐
A4	Kā pētījuma dalībnieki/likumiskie pārstāvji tiks rakstveidā informēti, kā tiks izmantoti pētījuma rezultāti un kā ar tiem būs iespējams iepazīties?	☐
A5	Kā pētījuma dalībnieki/likumiskie pārstāvji apstiprinās un rakstveidā fiksēs savu informēto piekrišanu dalībai pētījumā?	☐

Komentāri par informēšanas un piekrišanas plāniem (pēc vajadzības):

B. Risku analīze un to novēršanas plāni (*Students apspriež ar darba vadītāju minētos riskus. Ja riski tiek identificēti, riska novēršanas plāns tiek fiksēts, pierakstot informāciju zem tabulas brīvā formā*)

	Iespējamie riski	Vai risks pastāv? (lieko nosvītrot)	Izvērtēšana un novēršanas plāns saskaņots ar darba vadītāju
B1	Vai pētījums rada risku dalībnieku fiziskajai, psiholoģiskajai, sociālajai vai ekonomiskajai labklājībai?	Jā / Nē	☐
B2	Vai tiks ievākti personas identificējošie dati vai sensitīva informācija? (<i>šajā gadījumā pierakstīt brīvā formā zem tabulas, kā tiks nodrošināta dalībnieku anonimitāte, kā un cik ilgi iegūti dati tiks saglabāti līdz to dzēšanai</i>)	Jā / Nē	☐
B3	Vai pētījumā piedalīsies dalībnieki, kuri ir jaunāki par 13 gadiem vai, ja tiks vākta sensitīva informācija, 18 gadiem? (<i>šajā gadījumā norādīt brīvā formā zem tabulas, kā tiks iegūta dalībnieka likumiskā pārstāvja informēta piekrišana dalībai pētījumā</i>)	Jā / Nē	☐
B4	Vai pētījumā piedalīsies īpašiem riskiem pakļautas personas (piem., mazi bērni, cilvēki ar smagām slimībām, psihiskiem traucējumiem u.tml.) vai personas, kuru dalību pētījumā var ierobežot normatīvie akti (militārpersonas, ieslodzītie u.tml.)?	Jā / Nē	☐
B5	Vai pētījumā tiks izmantotas datu ievākšanas un diagnostikas metodes, kuru lietošanu ierobežo autortiesības, vai arī kuru izmantošanai nepieciešama īpaša kvalifikācija vai kvalificēta speciālista tieša pārraudzība? (<i>Atļauju to izmantot pievieno darba pielikumā</i>)	Jā / Nē	☐

Identificēto risku novēršanas plāns:

Parakstu sadaļa

(Aizpilda studējošais)

Apstiprinu, ka *(atzīmēt atbilstoši)*:

- izstrādājot noslēguma darbu, ievērošu iepriekš minētos pētniecības ētikas principus;
- pirms pētījuma datu vākšanas uzsākšanas ar noslēguma darba vadītāju saskaņošu datu ievākšanas procedūru, ieskaitot aptaujas anketu, intervijas plānu, novērošanas protokolu vai citu instrumentu galīgās versijas, kā arī dalībnieku/likumisko pārstāvju informēšanas un piekrišanas konkrēto procedūru, un neuzsāksšu datu vākšanu pirms darba vadītāja apstiprinājuma saņemšanas.

Studējošā paraksts:

Datums: _____

Paraksta atšifrējums: _____

(Aizpilda noslēguma darba vadītājs)

Apstiprinu, ka *(atzīmēt atbilstoši)*:

- esmu informēts par studenta plāniem minēto ētikas principu ievērošanai noslēguma darba pētījuma projekta izstrādē un piekrītu tiem;
- esmu informējis studentu par nepieciešamību saskaņot ar mani pētījuma datu ievākšanas procedūru, ieskaitot aptaujas anketas, intervijas plānus, novērošanas protokolus un citus instrumentus, kā arī dalībnieku/likumisko pārstāvju informēšanas un piekrišanas konkrēto procedūru, pirms datu ievākšanas sākuma;
- šī pētījuma veikšanai nav nepieciešams ētikas komisijas atzinums.

Noslēguma darba vadītāja paraksts:

Datums: _____

Paraksta atšifrējums: _____

Parakstīto pētījuma ētikas veidlapu saglabā studenta personas lietā .

Visi veidlapā iekļautie jautājumi ir jāizvērtē un jāapspriež ar darba vadītāju, izņemot vēstures pētījumos, uz kuriem attiecas tikai jautājumi, kas norādīti attiecīgajā vietā vadlīniju sākumā.

Par sadaļu “A. Dalībnieku informēšanas un piekrišanas plāns”

Informējot par pētījumu, norāda pētījuma autoru un institūciju – LU

A1 - Informējot par pētījuma mērķi, var norādīt gan konkrēto, specifisko mērķi (piemēram, *pētījuma mērķis ir noskaidrot saistību starp dažādiem lojalitātes pret organizāciju aspektiem un apmierinātību ar darbu*), gan vispārīgi formulētu mērķi, ja specifiskā mērķa formulējums var būt pārāk sarežģīts un mulsināt pētījuma dalībniekus (piemēram, *pētījuma mērķis ir noskaidrot dažādu attieksmju pret darbu savstarpējo saistību*). Izvēli, kā tieši (cik konkrēti vai vispārīgi) formulēt pētījuma mērķi, pieņem studējošais sadarbojoties ar darba vadītāju, un šis lēmums nav jāsaskaņo ar ētikas komisiju. Tomēr atsevišķos gadījumos pētījuma autoram var nākties slēpt pētījuma patieso mērķi, jo patiesā mērķa atklāšana pētījuma dalībniekiem var sistemātiski ietekmēt dalībnieku atbildes vai rīcību, un padarīt pētījuma rezultātus neizmantojamus. Piemēram, ja tiek pētīts, kā cilvēki izmanto iespēju šmaukties noteikta uzdevuma izpildē, šī mērķa atklāšana pētījuma dalībniekiem var radīt situāciju, ka dalībnieki šmaucas ievērojami retāk nekā to darītu, ja nezinātu pētījuma patieso mērķi. Šāda veida situācijās, izņēmuma kārtā, ir pieļaujami neinformēt pētījuma dalībniekus par patieso pētījuma mērķi un informēt viņus par fiktīvu pētījuma mērķi (piemēram, *pētījuma mērķis ir mērīt dalībnieku sniegumu dažādas grūtības pakāpes uzdevumu izpildē*). Ja dalībnieki netiek informēti par pētījuma patieso mērķi un tiek informēti par fiktīvu mērķi, (1) šāds lēmums ir obligāti jāsaskaņo ar ētikas komisiju, pamatojot tā nepieciešamību un (2) ir obligāti jānodrošina, ka pētījuma dalībnieki tiek informēti par pētījuma patieso mērķi pēc datu ievākšanas (dalībnieku debrīfinga procedūras ietvaros, kura arī ir jāsaskaņo ar ētikas komisiju).

A1–A4 – Dalībnieka likumiskais pārstāvis (vecāks, aizbildnis u.c.) jāiesaista informēšanā un piekrišanas procesā, ja dalībnieks ir jaunāks par 13 gadiem vai, ja tiks vākta sensitīva informācija, – par 18 gadiem.

Par sensitīvo informāciju tiek uzskatīta informācija, kas atklāj rases vai etnisko piederību, politiskos uzskatus, reliģisko vai filozofisko pārliecību vai dalību arodbiedrībās, un ģenētisko datu, biometrisko datu, lai veiktu fiziskas personas unikālu identifikāciju, veselības datu vai datu par fiziskas personas dzimumdzīvi vai seksuālo orientāciju (No Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (turpmāk – Datu aizsardzības regula) 9. panta - Īpašu kategoriju personas datu apstrāde (<https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LV/TXT/?uri=celex%3A32016R0679>)).

Ja pētījums tiek veikts izglītības iestādē, tad students saskaņo datu vākšanu ar izglītības iestādes vadītāju un turpmāk ievēro iestādē noteikto kārtību. Studenta saziņa ar skolēnu vecākiem parasti notiek tikai ar skolas/klases audzināja starpniecību. Students ierosina adekvāti informēt

vecākus un iegūt atļaujas pētījuma veikšanai, bet lēmumu par to, kā informēt vecākus, un vai tiks prasīta vispārināta vai personalizēta piekrišana bērna dalībai pētījumā, pieņem skola. Piemēram, skola varētu izlemēt, ka tiks prasīta vecāku atļauja arī tad, ja pētījumā piedalās nepilngadīgi skolēni, kas ir vecāki par 13 gadiem. Principā, ja pētījumā netiek izmantoti personu identificējamie dati, tad vecāku informēšana un atļaujas saņemšana varētu būt vienkārša: piemēram, caur skolas saziņas vietni vecāki tiek informēti par pētījumu un viņiem tiek dota iespēja līdz konkrētam datumam atteikt bērna dalību tajā. Ja pētījumā tiek izmantota sensitīva informācija, students un skola vienojas, kā iegūt vecāku personificētu piekrišanu un kā to saglabāt (sk. arī komentāru uz sadaļu B3).

Informēšana var notikt, ierakstot informāciju anketas ievadā, vai izmantojot atsevišķu informēšanas un piekrišanas lapu.

A5 – Piekrišanas fiksēšana var notikt, piemēram, ar parakstu, izmantojot atsevišķu informēšanas un piekrišanas lapu, vai pievienojot šo informāciju elektroniskajās aptaujās kā pirmo izvēles jautājumu.

Informēšanas un piekrišanas paraugi pieejami šajā saitē:

<https://www.ppmf.lu.lv/petnieciba/petnieciba/petijumu-etikas-komisija/>)

Par sadaļu “B. Risku analīzes jautājumi”:

B2-B3 – Datu aizsardzības jautājumi

B2 – Ja pētījuma gaitā tiks ievākti personas identificējošie dati vai/un netiks nodrošināta pētījuma dalībnieku anonimitāte, zem tabulas uzraksta brīvā formā, kā tiks nodrošināta datu uzglabāšana un konfidencialitāte, kā arī cik ilgi tie tiks saglabāti līdz to dzēšanai.

Ja tiks ievākta sensitīva informācija, zem tabulas uzraksta brīvā formā šīs informācijas apstrādes pamatojumu, atsaucoties uz Datu aizsardzības regulas 9. panta “Īpašu kategoriju personas datu apstrāde” 2. daļā minētajiem attiecīgajiem pamatojumiem.

B3 – Pētījuma dalībniekiem, kuri ir jaunāki par 13 gadiem vai, ja tiks vākta sensitīva informācija, – par 18 gadiem:

Ja netiek vākti ne personu identificējošie dati, ne sensitīvi dati, tad likumisko pārstāvju piekrišanas saņemšana var būt ļoti vienkārša, piemēram: caur skolas saziņas vietni tiek izsūtīta vecākiem ziņa, ka tāda aptauja/novērojums/fokusgrupu diskusija tiks veikta, ka dati tiks ievākti anonīmi, ka viedoklis tiks izmantots apkopotā veidā. Un ka, ja vecāki nepiekrīt, ka bērns piedalās šādā aptaujā, tad lai par to paziņo norādītajai kontaktpersonai līdz noteiktam laikam.

Ja tomēr tie ir personu identificējami dati vai tie ir sensitīvi dati, vai tie ir bērni ar speciālām vajadzībām, tad ir vajadzīga konkrēta vecāka/likumiskā pārstāvja parakstīta piekrišana. Tā var būt elektroniskā veidā sniegta piekrišana, ja tā ir saņemta no identificējama avota.

B4 – Darbā ar potenciālā riska grupām jāapsver, vai students ir kompetents strādāt ar pētāmo grupu, un vai viņam vajadzēs attiecīgā speciālista palīdzību. Normatīvos aktos noteikto ierobežojumu gadījumā (piemēram, veicot pētījumu ieslodzījuma vietā), jāizvērtē, vai laicīgi tiks saņemtas nepieciešamās atļaujas no kompetentajām amatpersonām.

Par parakstu sadaļu

Students ar parakstu apliecina, ka apņemas ievērot pētījuma ētikas plānu un saskaņot instrumentus un procedūras ar noslēguma darba vadītāju. Vadītājs ar parakstu apliecina, ka ir informēts par plānu un piekrīt tam, un ka vienojās ar studentu par tālāko sadarbību.

Ja darba vadītājs uzskata, ka ētikas komisijas atzinums ir nepieciešams, tad students sūta iesniegumu ētikas komisijai, saskaņojot pētījuma protokola saturu ar darba vadītāju (Sk. iesnieguma un protokola paraugu studentiem šeit:

<https://www.ppmf.lu.lv/petnieciba/petnieciba/petijumu-etikas-komisija/>

Kādos gadījumos studentiem ir nepieciešams PPMF ētikas komisijas par pētījumiem ar cilvēku iesaisti atzinums? Atzinumu vajadzību izvērtē darba vadītājs. Orientējoši, atzinums var būt vajadzīgs šādos gadījumos:

- Iestāde, kurā tiks veikts empīriskais pētījums, prasa oficiālu pētījuma ētikas atzinumu.
- Pētījumu paredzēts publicēt zinātniskā izdevumā, kurā atzinums ir vajadzīgs.
- A sadaļā darba vadītājs nav saskaņojis kādu no jautājumiem, jo pastāv neskaidrība par studenta piedāvāto procedūru atbilstību ētikas principiem
- B sadaļā tika identificēts risks, bet darba vadītājs nav saskaņojis riska novēršanas plānu, jo pastāv neskaidrība par studenta piedāvāto procedūru atbilstību ētikas principiem.
- u.c.

Parakstīto pētījuma ētikas veidlapu (un atzinumu, ja vajadzīgs) saglabā studenta personas lietā.

Katra studiju programmā varētu precizēt konkrēto brīdi vai termiņu, kad aizpildītā veidlapa tiek iesniegta (kopā ar atzinumu, ja vajadzīgs), vienmēr pirms empīriskā pētījuma sākšanas.

Students apliecina pētījuma ētikas plāna ievērošanu noslēguma darba dokumentārajā lapā. Ja pētījuma ētikas atzinums tika iegūts, norāda arī atzinuma numuru turpat .

Studenta iespējamās pētniecības ētikas pārkāpumus pēc fakultātes vadības lūguma izvērtē ētikas komisija un lieta iet tālāk izskatīšanai pie studiju programmas direktora attiecīga lēmuma pieņemšanai.

Neskaidrību gadījumā šīs ētikas veidlapas aizpildīšanas procesā sazināties ar PPMF ētikas komisijas par pētījumiem ar cilvēku iesaisti: etika.ppmf@lu.lv